

CIPRA Slovenija, Društvo za varstvo Alp

Trubarjeva ulica 50, SI-1000 Ljubljana
www.cipra.org/slovenija
slovenija@cipra.org

Predlog prometne ureditve na Veliki planini z analizo prometa in obiskovalcev

**Priloga k nalogi
Načrt upravljanja z obiskom na Veliki planini**

Ljubljana, 2011

Avtorji analize:
Dušan Prašnikar, mag. Borut Peršolja, Janez Bizjak

Odgovorna oseba:
dr. Matej Ogrin
predsednik CIPRA Slovenija
Trubarjeva ulica 50, SI-1000 Ljubljana
Telefon: +386 41 612 604
Faks +386 1 511 65 00
E-pošta: matej.ogrin@siol.net

KAZALO

Metodologija	2
Popis 15.8.2009	4
Popis 15. 8. 2010	4
Popis 22.8.2010	5
Dostop na Veliko planino	6
Gibanje obiskovalcev na Veliki planini	7
Kategorije obiskovalcev Velike planine	10
Časovna dinamika obiska	13
Izvorno območje obiskovalcev	14
Popis 6.2.2011	15
Popis 7.9.2011	16
Primerjalna analiza popisov mirujočega prometa.....	17
Primerjalna analiza obiska med popisnimi dnevi	20
Predlog prometne ureditve na Veliki planini	24
Utemeljitev prometne ureditve	25
Izvedba in predlog ukrepov	26
Naloge upravljavca, koncesionarja.....	27
Pravne podlage in utemeljitev, formalna izvedba.....	27
Predlog ureditev po posameznih lokacijah	28
Finančno ovrednotenje in alternativne možnosti	30
Seznam preglednic	32
Seznam grafov	33

Metodologija

Za območje Velike planine v preteklosti ni bilo opravljenih kompleksnejših popisov prometa ter obiska. Najbolj zanesljivi so podatki o prepeljanih potnikih z nihalko, ki pa zajemajo le delni popis obiska. V virih ni bilo zaslediti popisov prometa oz. samih obiskovalcev iz drugih smeri prihodov. Obstajata namreč dve glavni smeri prihoda obiskovalcev na Veliko planino, iz doline Kamniške Bistrice ter po cesti iz sedla Volovljek oz. Kranjski Rak. Za namen Načrta upravljanja z obiskom na Veliki planini je bil opravljen popis prometa ter obiska na določene izbrane dneve.

Izbor dnevov popisa prometa in obiska je bil usmerjen v vremensko ugodne dneve za obisk, kar je pomenilo predhodno sončno vremensko napoved. Sončni dnevi ter večinsko dnevi v vikendu so bili izbrani zaradi ugotavljanja razmer ob visokih obremenitvah Velike planine z obiskom oz. prometom. S popisom dnevov z večjim obiskom je bilo poleg samega števila obiskovalcev možno beležiti tudi smeri prihodov oz. gibanja obiskovalcev, kar so koristni podatki za analizo ter nadaljnje usmeritve v okviru načrta upravljanja z obiskom. Izveden je bil popis prometa ter v določenih dneh tudi popis gibanja obiskovalcev.

Preglednica 1: Struktura popisnih dnevov.

datum	dan v tednu	vrsta popisa
15.8.2009	praznik	popis prometa
15.8.2010	praznik	popis prometa in gibanja obiskovalcev
22.8.2010	nedelja	popis prometa in gibanja obiskovalcev
6.2.2011	nedelja	popis prometa
7.9.2011	sreda	popis prometa

Popisna mesta za promet in obiskovalce

Glavno števno mesto za popis prometa je bilo Kranjski Rak. Natančneje odsek ceste, ki s Kranjskega Raka vodi na Veliko planino. To števno mesto je vključevalo popis podatkov o številu vozil, vrste vozil, število oseb v vozilih ter območje, iz katerega vozila prihajajo. Najpomembnejša informacija teh popisov je bilo tako število vozil kot število obiskovalcev Velike planine, ki so se pripeljali iz smeri Kranjski Rak. Poleg tega pa se je pridobilo tudi časovno dinamiko prihodov in odhodov vozil oz. obiskovalcev ter območje iz katerega vozila prihajajo. Popis prometa na Kranjskem Raku je bil izveden v vseh popisnih dnevih. V dveh popisnih dnevih smo popisovali promet tudi še na popisnem mestu Jelšev Konfin ter Marjanine njive, ki dajeta podatke in dinamiko vozil za smer Kisovec ter Ušivec.

V dveh popisnih dneh, ko smo pričakovali visok obisk, je bil izveden popis gibanja obiskovalcev tako na sami Veliki planini kot na dostopnih poteh na planino. Namen popisa je bil preveriti okvirno gibanje in dinamiko obiskovalcev Velike planine.

Popisna mesta za popis obiskovalcev:

- Spodnja postaja nihalko za Veliko planino
- Gradišče sever
 - Smer Zeleni Rob
 - Smer sedežnica
 - Smer turistično naselje
- Gradišče jug
 - Smer Vetrnica

- Smer Poljanski rob
- Vetrnica (cesta mimo jame Vetrnica)
- Poljanski rob cesta
- Poljanski rob steza
- Sapna steza
 - Smer Stahovica
 - Smer planina Kisovec
- Jelšev konfin
 - Smer Krivčevo
 - Smer Rakove ravni
- Marjanine njive
- Za Ušivcem
 - Smer cesta na Gojško planino
 - Smer steza na Dovjo ravan

Popis mirujočega prometa

Poleg popisa vozil in popisa obiskovalcev se je izvajal tudi popis mirujočega prometa oziroma parkiranih vozil na območjih parkiranja med Kranjskim Rakom in planoto Velika planina preko dneva na vsaki dve uri. S tem smo pridobili podatke, v kolikšni meri določena izhodišča obiskovalci uporabljajo za dostop na Veliko planino. Popisna mesta so bila vsa območja, od koder vodijo na planino dobro uhojene poti (markirane in nemarkirane). In sicer:

- Planina Kisovec
- Jelšev konfin
- Rakove ravni
- Marjanine njive
- Območje Za Ušivcem
- Mačkin kot

Popis se je izvedel na širšem območju popisnih točk, saj so bila vozila parkirana tudi ob cesti stran od glavne lokacije parkiranja.

Kategorija obiskovalcev

Popis obiskovalcev je zajemal ciljne oziroma starostne skupine obiskovalcev in sicer se je obiskovalce popisovalo v naslednjih kategorijah:

- Sam
- Par
- Mlajši vrstniki
- Vrstniki srednjih let
- Starejši vrstniki
- Družine
- Mešane skupine
- Kolesarji
- Konjeniki
- Psi

Popis je potekal preko celega dneva in je zajemal pol-urne intervale, s česar je možno ugotoviti časovno gibanje obiskovalcev po Veliki planini.

Popis 15.8.2009

Na datum 15.8.2009 je bil izveden popis vozil na popisnem mestu Kranjski Rak s štetjem prihoda in odhoda prometa proti in z Velike planine. Poleg tega je bilo opravljeno tudi štetje mirujočega prometa na vseh pomembnejših območjih parkiranja na obrobju Velike planine med 14.00 in 15.15 uro.

Vremenska napoved za dan 15.8.2009 je bila zelo dobra – stabilno sončno vreme brez popoldanskih ploh ali neviht. Odras tega je bila zelo visoka obiskanost Velike planine, saj je to tudi praznik marijin vnebohoda, kar ob ugodnem vremenu predstavlja višek obiska na Veliki planini.

Mimo Kranjskega Raka se je na ta dan proti Veliki planini peljalo **1403 osebnih vozil**, v katerih je bilo zabeleženih 3970 obiskovalcev. Z ostalimi oblikami prevoza (kolo, motor, kombi, peš) je proti Veliki planino odšlo še 366 obiskovalcev, kar pomeni skupno **4336 obiskovalcev s strani Kranjskega Raka**. Kot so poročali popisovalci prometa oz. mirujočega prometa tekom dneva je bila na cesti ter parkirnih območjih precejšnja anarhija.

Po podatkih podjetja Velika planina d.o.o. je bilo dne 15.8.2009 prodanih 1126 kart za nihalko, kar pomeni, da je s strani Kamniške Bistrice z nihalko obiskalo Veliko planino vsaj toliko obiskovalcev kot je bilo prodanih kart (otroci do 6. leta starosti so upravičeni plačila karte). Poleg tega je manjši del obiskovalcev prišel na Veliko planino s Stahovice, Krivčevega ter po planinski poti iz Kamniške Bistrice mimo planine Dol. Glede na druge primerljive dneve bi lahko ocenili število teh obiskovalcev vsaj na 200. Delež obiskovalcev z nihalko je ocenjen na 19,6 % od vseh obiskovalcev.

Skupna ocena je, da je bilo na dan 15.8.2009 na Veliki planini okoli 5750 obiskovalcev.

Popis 15. 8. 2010

Tudi v letu 2010 je bil izveden popis na praznik, 15. 8. 2010. Namen je bil izvesti tako popis prometa kot popis gibanja obiskovalcev. Vremenska napoved v predhodnih dneh je bila, da bo dež preko noči od 14.8. do jutra 15.8. ponehal, dopoldan 15.8. pa naj bi se zjasnilo. Dež je na Veliki planini ponehal okoli 8. ure, do 12. ure pa je bila na planini prisotna močna megla, ki je na nekaterih mestih trajala tudi do 14. ure. Zaradi teh slabših vremenskih razmer je bilo kljub prazničnemu dnevu precej manj obiskovalcev kot bi jih bilo v sončnem vremenu in ne predstavlja značilnega dneva velikega obiska na Veliki planini. Hkrati pa potrjuje veliko odvisnost obiska od vremenskih razmer.

Med 8. in 19. uro je mimo Kranjskega Raka na Veliko planino peljalo 343 osebnih avtomobilov, v katerih je bilo skupno zabeleženih 711 obiskovalcev. Z ostalimi oblikami prevoza (kombi, motorno kolo, kolo, peš) je šlo mimo Kranjskega Raka še 100 obiskovalcev. Če prištejemo še število obiskovalcev z nihalko ter obiskovalce iz Krivčevega in Stahovice, je **skupno število obiskovalcev ta dan 1310**.

V kolikor upoštevamo zgolj popisane obiskovalce na dostopnih poteh, je število obiskovalcev 1234. Razliko predstavljajo obiskovalci, ki se niso povzpeli na planoto (obisk doma na Kisovcu, hoja pod planino), pohodniki, ki so od Rakovnih ravni zavili takoj v gozd in ne po cesti do Marjaninih njiv ter ostali neavtomobilski obiskovalci, ki so prišli na Veliko planino mimo Mačkinega kota. Približno 2/3 vseh obiskovalcev je prišlo na Veliko planino z jugovzhodne strani (smer Kranjskega Raka), od tega največ z območja za Ušivcem 345 obiskovalcev, drugi najbolj množični dostop s te strani pa je bil po planinski poti mimo Marjaninih njiv, kjer je dostoplo 198 obiskovalcev. Ti obiskovalci so večinsko

parkirali ob cesti pri Marjaninih njivah, manjši del pa na Rakovih Ravneh (največ 12 parkiranih vozil hkrati). Nasploh je parkirišče na Rakovnih ravneh uporabilo izredno malo obiskovalcev, sploh če predpostavljamo, da gre za osrednje parkirišče za smer iz Kranjskega Raka. Razmeroma veliko je ta dan prišlo na Veliko planino iz Krivčevega po planinski poti mimo Jelševega konfina.

Glede na posamična popisna mesta je največ obiskovalcev prišlo na Veliko planino iz Kamniške Bistrice z nihalko. In sicer sta z nihalko prišla 402 obiskovalca, kar pomeni 30,7 % vseh obiskovalcev.

Preglednica 2: Število obiskovalcev glede na smer prihoda na Veliko planino na dan 15.8.2010.

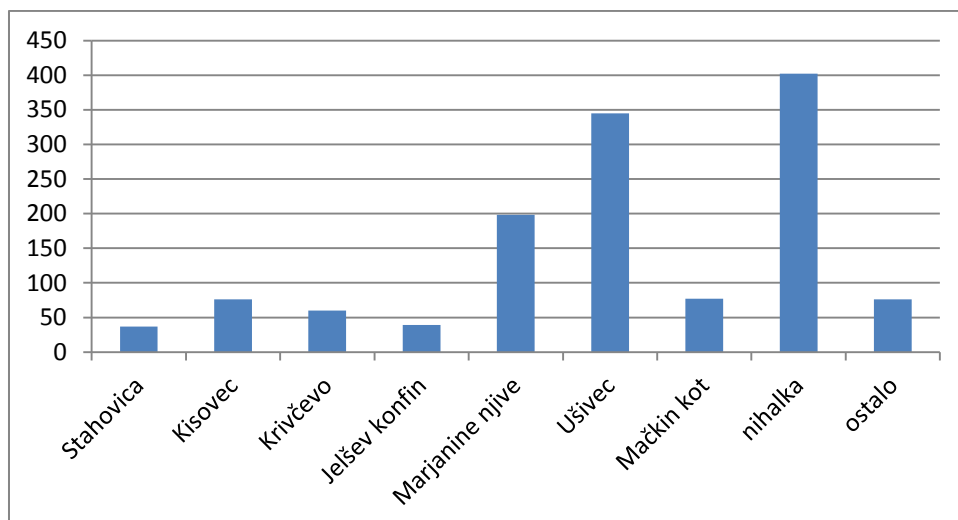
Smer prihoda	Število obiskovalcev	Delež obiskovalcev
Stahovica	37	2,8
Kisovec	76	5,8
Krivčevo	60	4,6
Jelšev konfin	39	3,0
Marjanine njive	198	15,1
za Ušivcem	345	26,3
Mačkin kot*	77	5,9
Nihalka**	402	30,7
ostali***	76	5,8
SKUPAJ	1310	100

* Število obiskovalcev je ocena glede na parkiranost vozil preko dneva. Za število oseb v avtih je vzeto povprečje za Kranjski Rak.

** Popisanih obiskovalcev z nihalko je bilo 402 obiskovalcev, število prodanih kart ta dan je bilo 354.

*** Obiskovalci, ki so zajeti v popis pri Kranjskem Raku, niso pa zajeti na popisnih mestih dostopnih poti na Veliko planino.

Graf 1: Število obiskovalcev glede na smer prihoda na Veliko planino na dan 15.8.2010.

Popis 22.8.2010

Popis je bil izveden v nedeljo, 22.8.2010. Vremenska napoved v dneh pred nedeljo je obetala zelo stabilno in sončno vreme, kar je tudi dejansko bilo, le z nekoliko manjšo oblačnostjo in meglo v poznejših popoldanskih urah. Glede na vremensko situacijo ter čas izvedbe popisa (nedelja v drugi polovici avgusta) pomeni stanje obiska za ta dan enega od viškov v sezoni.

Dostop na Veliko planino

Dostop obiskovalcev se je meril na dveh ravneh. Eno raven so predstavljali popisi obiskovalcev na dostopnih poteh na Veliko planino. Drugo raven pa je predstavljal popis prometa in posledično obiskovalcev na cesti mimo Kranjskega Raka.

Glede števila obiskovalcev, ki so prišli na Veliko planino z nihalko je prišlo do dveh podatkov. En podatek predstavlja sam popis obiskovalcev, ki so prišli na Veliko planino z nihalko, drugi podatek pa je število prodanih kart. Število prodanih kart je nekoliko nižje od števila popisanih obiskovalcev. Eden od glavnih razlogov je zastoj karta za otroke do 6. leta starosti. Ta dan pa je bil delež družin zelo visok.

Skupno število obiskovalcev Velike planine na popisnih mest na dan 22.8.2010 je **4172** obiskovalcev. V kolikor upoštevamo vse obiskovalce (števena mesta Kranjski Rak, nihalka ter pristop Stahovica in Krivčevo), je bilo ta dan popisanih 5004 obiskovalcev.

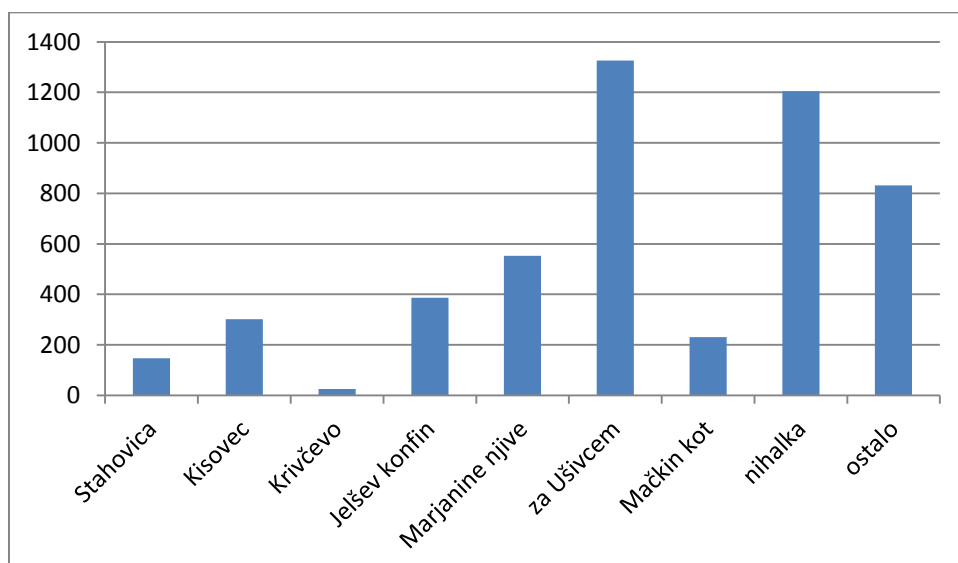
Preglednica 3: Število obiskovalcev glede na smer prihoda na Veliko planino na dan 22.8.2010.

Smer prihoda	Št. obiskovalcev	Delež v %
Stahovica	147	3,0
Kisovec	301	6,0
Krivčevo	25	0,5
Rakove ravni	387	7,7
Marjanine njive	552	11,0
za Ušivcem	1326	26,5
Mačkin kot*	230*	4,6
nihalka	1204	24,1
Skupaj	4172	
dodatno**	832	16,6
Skupaj dodatno	5004	

*Število obiskovalcev iz območja Mačkin kot je ocena glede na število parkiranih vozil v tem območju in povprečjem števila obiskovalcev na avto.

** Število obiskovalcev, ki so zajeti v popisu pri Kranjskem Raku, ne pa tudi pri popisnih mestih na poteh na Veliko planino.

Graf 2: Število obiskovalcev glede na smer prihoda na Veliko planino na dan 22.8.2010.

Največ obiskovalcev iz posamečne smeri popisa (oziroma dostopa) je prišlo iz območja za Ušivcem in sicer kar 1326, kar predstavlja 31,8 % ali skoraj 1/3 vseh obiskovalcev. Drugo najbolj množično dostopno mesto predstavlja Kamniška Bistrica z nihalko, preko katere je dostoplo na Veliko planino 1204 obiskovalcev, kar predstavlja 28,9 % obiskovalcev.

Gledano v celoti je s strani Kranjskega Raka (oziroma iz parkirišč med Kranjskim Rakom in planoto Velike planine) prispelo okoli 72 % obiskovalcev. 24,1 % obiskovalcev je prispelo z nihalko, manjši delež 3,0 % pa še iz Stahovice ter 0,5 % iz Krivčevega. Popisnega mesta ni bilo posebej za obiskovalce iz Kamniške Bistrice po planinski poti preko planine Dol, vendar se predvideva, da je nekaj obiskovalcev prispelo na Veliko planino tudi po tej poti.

Na števnem mestu za promet pri Kranjskem Raku v smeri Velike planine je bilo zabeleženih 1181 osebnih vozil, v katerih se je po oceni popisa pripeljalo 3508 obiskovalcev. Poleg teh je mimo Kranjskega Raka šlo še 120 obiskovalcev z ostalimi prevoznimi sredstvi ali peš (kombi - 48, motorno kolo - 13, kolo - 30, peš - 29), kar pomeni skupno 3628 obiskovalcev. Na popisnih mestih za obiskovalce Velike planine z glavne smeri Kranjski Rak (Sapna steza smer iz Kisovca, Jelšev konfin – razen smer iz Krivčevega, Marjanine njive, za Ušivcem ter oceno za Mačkin kot) je bilo zabeleženih 2796 obiskovalcev. Razlika med oceno popisa pri Kranjskem Raku ter popisnih mestih obiskovalcev iz smeri Kranjski Rak znaša 832 obiskovalcev. Razlika teh obiskovalcev je:

- dostopla do Velike planine po planinski poti od Rakovnih Ravni (po gozdu in ne mimo Marjaninih njiv) ali
- obiskala planinski dom na Kisovcu ali
- dostopla do Velike planine s planine Dol ali
- dostopla do Velike planine po kateri od neoznačenih poti z glavne smeri Kranjski Rak ali
- obiskala katero od planšarij na Kisovcu, Marjaninih njivah, planini Dol.

Precejšnja razlika za ta dan popisa predstavlja tudi število popisanih obiskovalcev, ki so se pripeljali na Veliko planino z nihalko in številom prodanih kart. Število popisanih obiskovalcev znaša 1204, medtem ko znaša število prodanih kart zgolj 985. To pomeni, da je lahko dejansko število obiskovalcev v povprečju še nekoliko višje, od uradnih števil prodanih kart.

Gibanje obiskovalcev na Veliki planini

Gibanje obiskovalcev se je ugotavljalo za osrednji del planote Velika planina. Števena mesta v osrednjem delu Velike planine so bila na lokacijah:

- cesta pod Poljanskim robom ter steza na Poljanskem robu (med pastirskim naseljem in Malo planino),

-cesta pri jami Vetrnica ter

-južni in severni rob Gradišča.

Največja frekvenca obiskovalcev je zabeležena na lokaciji cesta pod Poljanskim robom, se pravi povezava med Malo in Veliko planino, število obiskovalcev je znašalo na cesti okoli 2.000. Skupno število obiskovalcev na tej povezavi je znašalo 2565 z Male proti Veliki planini ter 2454 iz smeri Velike proti Mali planini.

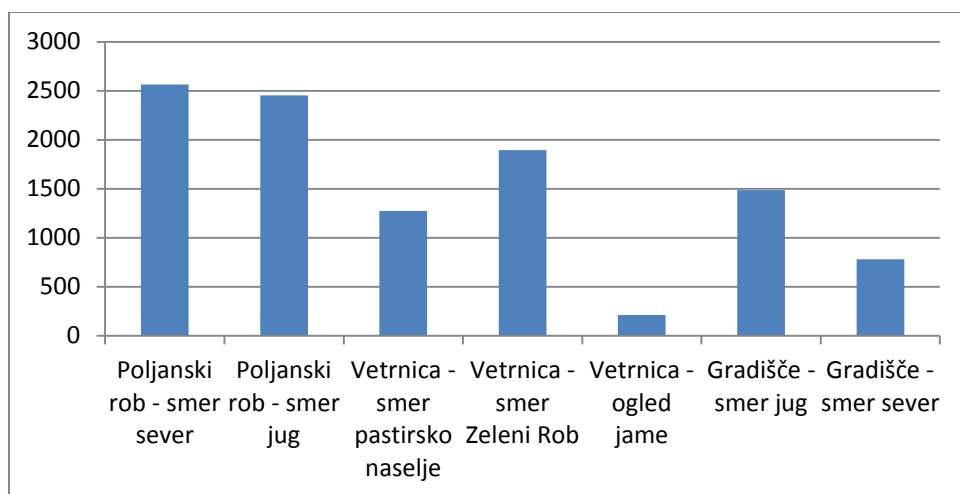
Po cesti mimo jame Vetrnice je ta dan hodilo 1893 obiskovalcev iz smeri pastirskega naselja proti Zelenemu robu ter manj v kontra smeri, 1275 obiskovalcev iz smeri Zelenega roba proti pastirskemu naselju. Druga lokacija popisa, ki zajema migracijo med severnim in južnim delom planine je bila na vrhu planine na Gradišču. Število je nekoliko obrnjeno glede na situacijo na cesti pri Vetrnici. Tu je več obiskovalcev prešlo iz Zelenega roba (oziroma s sedežnico) proti pastirskemu naselju (oziroma Poljanskemu robu) in sicer 1485, v smeri iz pastirskega naselja (oziroma Poljanskega roba) proti Zelenemu rob (oziroma Šimnovcu) pa le 782.

Skupno je šlo na relaciji Zeleni rob – pastirsko naselje (oziroma Poljanski rob) 2760 obiskovalcev in zelo podobno število v obratni smeri, 2675 obiskovalcev na relaciji pastirsko naselje (s Poljanskim Robom) – Zeleni rob.

Preglednica 4: Število obiskovalcev na posameznih popisnih mestih na Veliki planini glede na smer hoje na dan 22.8.2010.

Popisno mesto	št. obiskovalcev
steza Poljanski rob – smer hoje pastirsko naselje	573
steza Poljanski rob – smer hoje Mala planina	449
cesta Poljanski rob - smer hoje pastirsko naselje	1992
cesta Poljanski rob - smer hoje Mala planina	2005
Vetrnica - smer hoje pastirsko naselje	1275
Vetrnica – smer hoje Zeleni rob	1893
Vetrnica - ogled jame	212
Gradišče – smer hoje proti jugu	1485
Gradišče – smer hoje proti severu	782
skupno Poljanski rob – smer hoje pastirsko naselje	2565
skupno Poljanski rob – smer hoje Mala planina	2454
smer Zeleni rob – pastirsko naselje (Poljanski rob)	2760
smer pastirsko naselje (Poljanski rob) – Zeleni rob	2675

Graf 3: Število obiskovalcev na posameznih popisnih mestih na Veliki planini glede na smer hoje na dan 22.8.2010.

Izmed okoli 2.000 obiskovalcev, kolikor jih je šlo po cesti mimo jame Vetrnice, sta tudi 212 obiskovalca vstopila v jamo Vetrnica, kar pomeni okoli 10 % teh obiskovalcev.

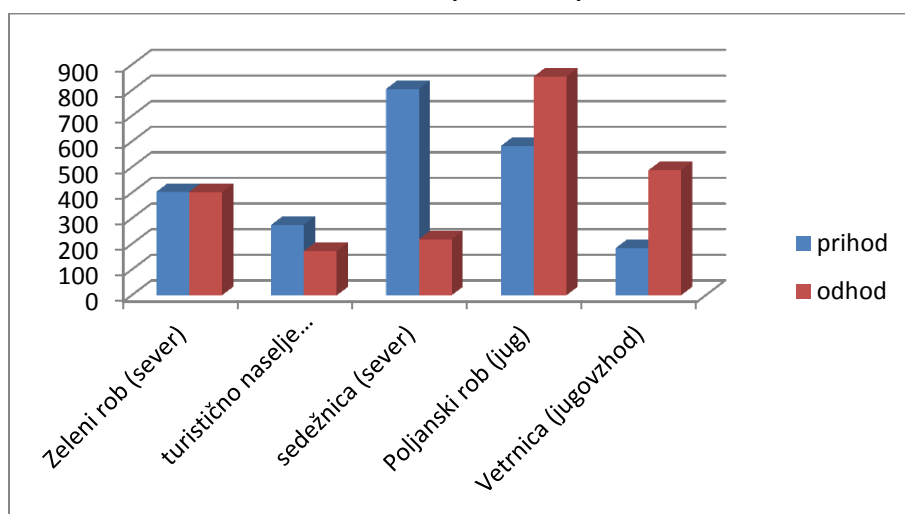
Na Gradišču se je popisovalo tudi smeri prihodov in odhodov, kar prikazuje preglednica 4. Največ obiskovalcev je prišlo na Gradišče s sedežnico, najmanj pa po cesti iz smeri Vetrnice. Glede na smer hoje pa je največ obiskovalcev šlo proti Poljanskemu robu (bodisi verjetno večinsko v pastirsko naselje bodisi po Poljanskem robu dalje proti Mali planini). Najmanj jih je odšlo proti turističnemu naselju ter s sedežnico v dolino.

Največja razlika med prihodi in odhodi za določeno smer je pri sedežnici. Obiskovalci, ki se povzpnejo na Veliko planino s sedežnico, se v večjem številu zapeljejo do vrha. Za sestop pa v večjem številu uporabijo postajo Zeleni rob.

Preglednica 5: Število obiskovalcev na Gradišču po smereh prihoda ter odhoda dne 22.8.2010.

Smer prihoda/odhoda	Št. obiskovalcev
prihod Zeleni rob (sever)	404
prihod turistično naselje (severovzhod)	275
prihod sedežnica (sever)	806
prihod Poljanski rob (jug)	583
prihod Vetrnica (jugovzhod)	184
odhod Zeleni rob (sever)	403
odhod turistično naselje (severovzhod)	173
odhod sedežnica (sever)	219
odhod Poljanski rob (jug)	854
odhod Vetrnica (jugovzhod)	488

Graf 4: Število obiskovalcev na Gradišču po smereh prihoda ter odhoda dne 22.8.2010.

Zanimiv je tudi podatek glede gibanja obiskovalcev na relaciji za Ušivcem in Veliko planino. Skoraj polovica vseh obiskovalcev s te smeri uporabi nemarkirano stezo s ceste direktno proti Stolniškemu stanu (Dovja raven). Kar pomeni, da si s tem malenkostno skrajšajo pot. Ta odsek ni del mreže markiranih planinskih poti in bi bilo smiselno razmisliti o vključitvi, glede na množično uporabo. Sicer se je v projektu »Listen to the voice of villages« v letu 2011 postavilo smerne table po Veliki planini, med drugim tudi smerno tablo, ki s ceste usmerja proti Veliki planini tudi po stezi, a bi bilo potrebno tudi določiti skrbnika poti. Smer »za Ušivcem – cesta Gojška planina« je navedena zaradi lažjega razumevanja, sicer pa gre večji del teh obiskovalcev po oznakah po cesti mimo Stolniškega stanu na Veliko planino (in ne proti Gojški planini, kot je sicer nakazana smer).

Dne 15.8.2010 je bilo prav tako merjeno število obiskovalcev na tej relaciji. Smer po cesti je uporabilo 220 obiskovalcev, smer po stezi pa 115 obiskovalcev. Nekoliko manjši delež obiskovalcev po stezi je verjetno zaradi še meglenega vremena, kar predstavlja težjo orientacijo na stezi kot na cesti.

Preglednica 6: Število obiskovalcev iz območja za Ušivcem glede na smer hoje pri vzponu ter povratku z Velike planine dne 22.8.2010.

Smer hoje	Št. obiskovalcev
za Ušivcem - cesta Gojška planina	711
za Ušivcem - steza Stolniški stan	615
povratek cesta Gojška planina – za Ušivcem	766
povratek steza Stolniški stan – za Ušivcem	633

Kategorije obiskovalcev Velike planine

Preglednica 7 nam prikazuje podatke o prihodih obiskovalcev na Veliko planino po posameznih kategorijah za posamezna popisna mesta. Skupno so prevladovali obiskovalci kot družine ter kot mešane skupine. Obiskovalcev kot družine je bilo 1167, kar predstavlja 29,6 % vseh obiskovalcev, obiskovalcev kot mešane skupine pa je bilo 1105, kar predstavlja 28,0 % vseh obiskovalcev. Skupno je bilo obiskovalcev kot družin oz. mešanih skupin 2272, kar predstavlja 57,6 % oziroma dobro polovico vseh obiskovalcev. Razmeroma veliko je bilo zabeleženih tudi parov, saj je bilo kar 742 oziroma 18,8 % obiskovalcev kot parov. Glede na starostne bolj homogene skupine jih je z okoli 8,4 % največ vrstnikov srednjih let ter z 7,9% starejših vrstnikov, 5,3 % pa je delež mlajših vrstnikov, kar pa še vedno predstavlja 208 obiskovalcev, kar ni zanemarljivo. Posamičnih obiskovalcev je bilo ta dan skupno 80, kar predstavlja 2 %. Na števnih mestih sta bila zabeležena le 2 kolesarja in nobenega konjenika.

Skupno je bilo na dan 22.8.2010 zabeleženih 83 psov, ki so jih obiskovalci vodili s seboj, od tega največ iz smeri za Ušivcem.

Preglednica 7: Število obiskovalcev po kategorijah na popisnih mestih za Veliko planino dne 22.8.2010.

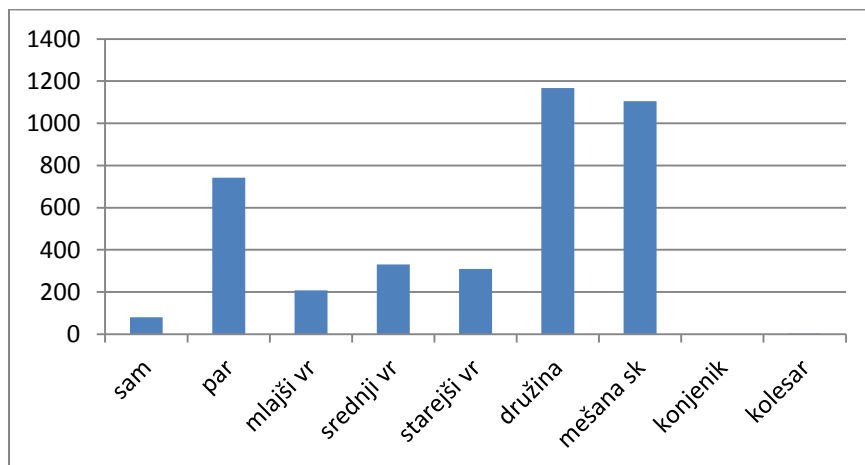
	Stahovica	Kisovec	Krivčevo	Rakove ravni	Marjanine njive	za Ušivcem	nihalka	SKUPNO
sam	19	9	1	15	6	14	16	80
pari	50	54	2	96	76	162	302	742
mlajši vrstniki	0	3	0	6	27	125	47	208
vrstniki sred. let	7	3	2	22	27	174	95	330
starejši vrstniki	11	4	8	28	41	134	84	310
družine	6	130	0	106	121	358	446	1167
mešane skupine	54	98	12	114	254	359	214	1105
konjeniki	0	0	0	0	0	0	0	0
kolesarji	0	0	0	0	0	0	2	2
skupno	147	301	25	387	552	1326	1204	3942
pes	7	7	3	15	12	24	15	83

Preglednica 8: Delež obiskovalcev po kategorijah na popisnih mestih za Veliko planino dne 22.8.2010.

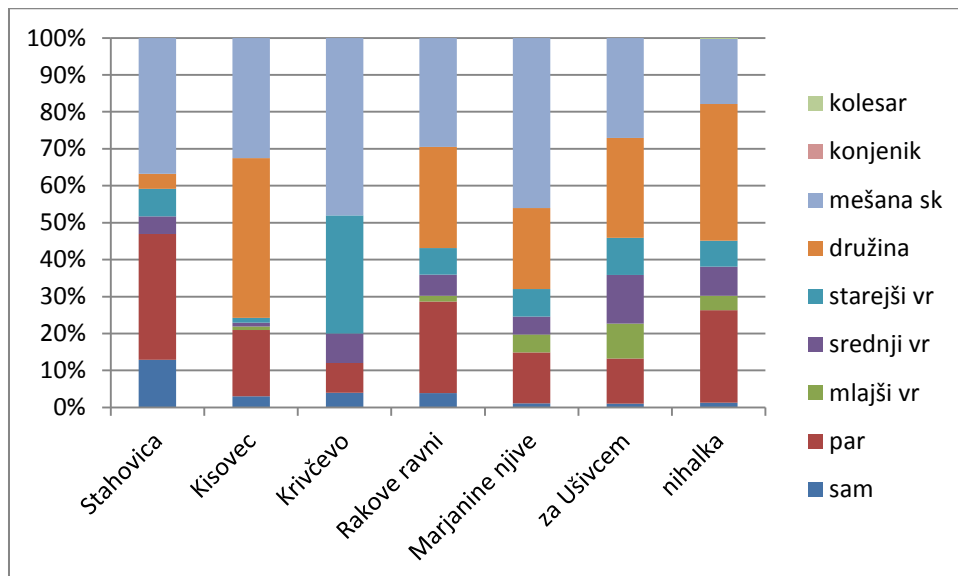
	Stahovica	Kisovec	Krivčevo	Rakove ravni	Marjanine njive	za Ušivcem	nihalka	SKUPNO
sam	12,9	3,0	4,0	3,9	1,1	1,1	1,3	2,0
par	34,0	17,9	8,0	24,8	13,8	12,2	25,1	18,8
mlajši vr	0,0	1,0	0,0	1,6	4,9	9,4	3,9	5,3
srednji vr	4,8	1,0	8,0	5,7	4,9	13,1	7,9	8,4
starejši vr	7,5	1,3	32,0	7,2	7,4	10,1	7,0	7,9
družina	4,1	43,2	0,0	27,4	21,9	27,0	37,0	29,6
mešana sk	36,7	32,6	48,0	29,5	46,0	27,1	17,8	28,0
konjenik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
kolesar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1

Glede na smer prihoda je nekaj odstopanj po kategorijah obiskovalcev glede na skupne deleže. Iz smeri Stahovica je precej nadpovprečni delež obiskovalcev, ki so prišli sami ali v parih. Iz smeri Kisovec je nadpovprečni delež obiskovalcev kot družin. Za smer Krivčevo je število obiskovalcev prenizko, da bi deleže lahko opredelili kot relevantne. Iz smeri Rakovih Ravni mimo Jelševega konfina je nekoliko nadpovprečni delež obiskovalcev kot parov. Iz smeri Marjaninih njiv je precej nadpovprečni delež obiskovalcev kot mešanih skupin. Za smer iz Ušivca so značilni dokaj povprečni deleži glede na skupne vrednosti, nekoliko pa je več obiskovalcev kot vrstnikov po posameznih starostnih skupinah. Z nihalko se je na Veliko planino nadpovprečno povzpelo obiskovalcev kot parov ter kot družin.

Graf 5: Skupno število obiskovalcev po kategorijah, ki so prišli na Veliko planino 22.8.2010.

Graf 6: Delež obiskovalcev posameznih kategorij na posameznih popisnih mestih prihoda na Veliko planino dne 22.8.2010.

Pri popisih obiskovalcev po kategorijah na popisnih mestih na osrednjem delu Velike planine je zaznano večje število mešanih skupin, ki dosega od 28,4 % pa tudi do 50 % vseh obiskovalcev. Delni razlog je verjetno v zelo visoki številčnosti v posameznih intervalih, ko zaradi množičnosti ni bilo možno določiti bolj specifične kategorije in so bili zaradi tega obiskovalci uvrščeni v kategorijo mešanih skupin.

Preglednica 9: Število obiskovalcev po kategorijah na določenih popisnih mest na Veliki planini dne 22.8.2010

kategorija	Cesta Poljanski rob – prihod z juga	Cesta na poljanski rob – prihod s severa	Cesta pri Vetrnici – prihod z juga	Cesta pri Vetrnici – prihod s severa	Gradišče – prihod sever	Gradišče – prihod jug
sam	42	50	37	26	16	16
par	306	353	206	200	252	100
mlajši vrstniki	137	88	64	63	24	8
vrstniki srednjih let	189	180	143	124	85	30
starejši vrstniki	137	104	134	96	152	77
družina	551	665	527	271	404	155
mešana skupina	605	573	782	495	546	396
kolesar	4	6	0	0	0	0
konjenik	0	0	0	0	6	0
pes	52	47	33	20	13	13

Preglednica 6:

Preglednica 10: Delež obiskovalcev po kategorijah na določenih popisnih mestih na Veliki planini na dne 22.8.2010

kategorija	Cesta Poljanski rob – prihod z juga	Cesta na poljanski rob – prihod s severa	Cesta pri Vetrnici – prihod z juga	Cesta pri Vetrnici – prihod s severa	Gradišče – prihod sever	Gradišče – prihod jug
sam	2,1	2,5	2,0	2,0	1,1	2,0
par	15,5	17,5	10,9	15,7	17,0	12,8
mlajši vrstniki	7,0	4,4	3,4	4,9	1,6	1,0
vrstniki srednjih let	9,6	8,9	7,6	9,7	5,7	3,8
starejši vrstniki	7,0	5,2	7,1	7,5	10,2	9,8
družina	28,0	32,9	27,8	21,3	27,2	19,8
mešana skupina	30,7	28,4	41,3	38,8	36,8	50,6
kolesar	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
konjenik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0

Časovna dinamika obiska

Časovni razpored prihodov in odhodov obiskovalcev je dokaj pričakovan. Prikazan je v preglednicah 11 in 12. Popis za odhode se ni izvajal pri nihalki, tako da so v graf posebej vključeni podatki za prihod preko nihalka. V povprečju je višek prihodov na Veliko planino ob 10. uri, medtem ko je višek odhodov ob 15. uri. Pri dostopu z nihalko višek ni tako zaznan, pač pa je potek dokaj enakomeren celotno dopoldne, od 8. do vključno 13. ure. Glavni vzrok je v omejeni nosilnosti nihalka, kar pomeni zgolj določeno število prepeljanih obiskovalcev na uro in s tem daljše čakanje pri spodnji postaji v primeru prihoda večjega števila obiskovalcev.

Pomemben podatek, ki se kaže iz popisa je predvsem, da je povprečna razlika med prihodom in odhodom iz planine 5 ur (ne velja za obiskovalce, ki se pripeljejo z nihalko). Lokacije popisnih mest so bile na mestih, kjer je potrebno še vsaj pol ure hoje do same planine. Vseeno to pomeni, da se v sončnem poletnem dnevu obiskovalci zadržijo na Veliki planini vsaj 3,5 ure.

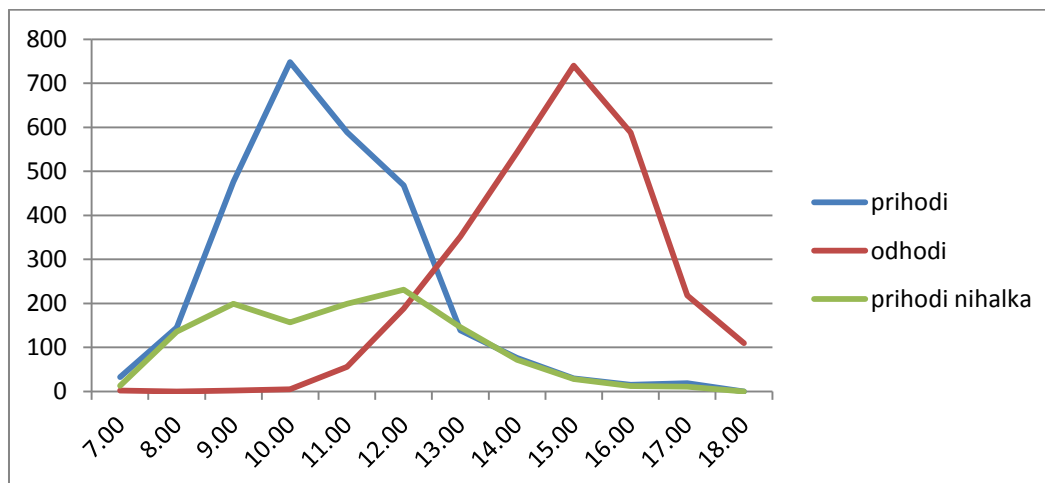
Preglednica 11: Časovni potek prihodov obiskovalcev na Veliko planino na popisnih mestih dne 22.8.2010.

	7.00	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00	16.00	17.00	18.00
Stahovica	4	4	6	47	38	30	9	8	1	0	0	0
Kisovec	0	6	31	75	75	98	12	2	0	2	0	0
Krivčevo	8	0	0	8	3	4	2	0	0	0	0	0
Rakove ravni	6	35	103	100	74	44	10	8	6	1	0	0
Marjanine njive	0	32	110	155	113	84	37	15	2	2	2	0
za Ušivcem	15	68	226	363	286	208	69	43	21	10	17	0
SKUPAJ	33	145	476	748	589	468	139	76	30	15	19	0
nihalka	13	136	199	157	199	231	146	72	28	12	11	0

Preglednica 12: Časovni potek odhodov obiskovalcev na Veliko planino na popisnih mestih dne 22.8.2010.

	7.00	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00	16.00	17.00	18.00
Stahovica	2	0	0	2	7	6	13	27	34	13	2	0
Kisovec	0	0	0	0	7	24	47	43	94	83	23	3
Krivčevo	0	0	2	2	0	4	7	10	2	0	0	0
Jelšev konfin	0	0	0	1	10	31	46	87	78	75	34	12
Marjanine njive	0	0	0	0	11	41	53	128	130	133	60	18
za Ušivcem	0	0	0	0	21	82	186	248	402	284	99	77
SKUPAJ	2	0	2	5	56	188	352	543	740	588	218	110

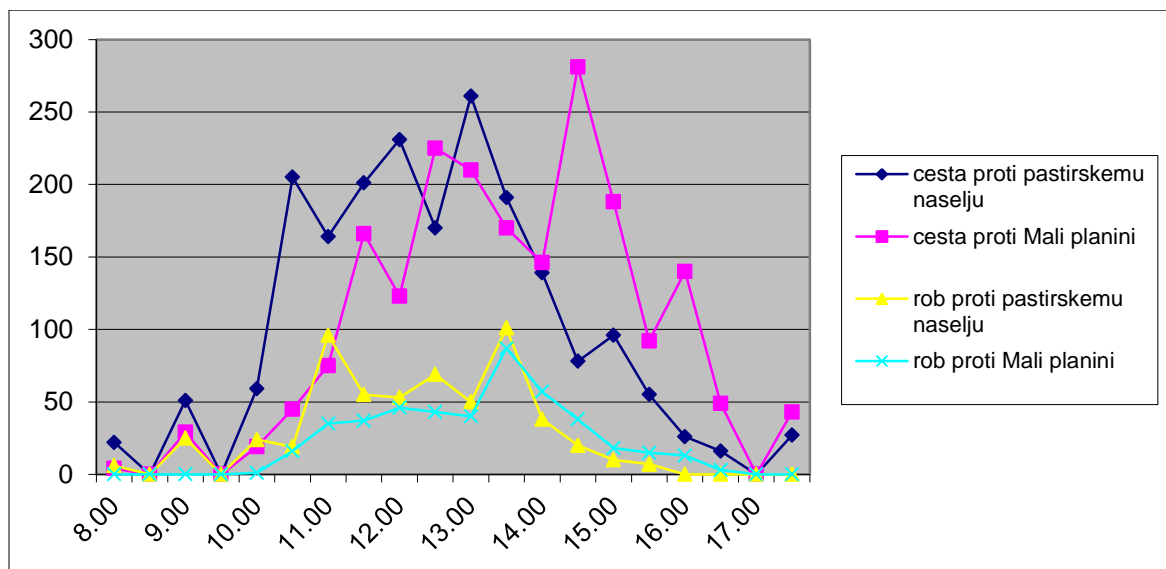
Graf 7: Skupno število prihodov in odhodov obiskovalcev mimo popisnih mest dne 22.8.2010.

OPOMBA: Pri skupnih podatkih za prihod ter odhod ni upoštevano št. obiskovalcev z nihalko.

Graf št. 8 prikazuje gibanje obiskovalcev na Veliki planini med pastirskim naseljem in Malo planino. Razvidno je, da je gibanje obiskovalcev v smeri proti pastirskemu naselju nekoliko zgodnejše od gibanja iz pastirskega naselja proti Mali planini. Posebno za ta dan je tudi to, da je močan porast obiskovalcev proti Mali planini po 14. uri, ko je konec svete maše v kapelici Marije Snežne v pastirskem naselju.

Graf 8: Gibanje obiskovalcev na Veliki planini med pastirskim naseljem in Malo planino dne 22.8.2010.

Izvorno območje obiskovalcev

Izvorno območje se je popisovalo le na podlagi obiskovalcev, ki so prišli na Veliko planino preko ceste mimo Kranjskega Raka. Osnova za popis izvornega območja so predstavljale oznake na avtomobilskih registrskih tablicah. Ti podatki ne odsevajo dejanskega stanja, saj je vse več vozil registriranih izven območij, kjer lastniki vozil dejansko živijo. Vendar kljub temu daje okvirni prikaz o izvornem območju obiskovalcev.

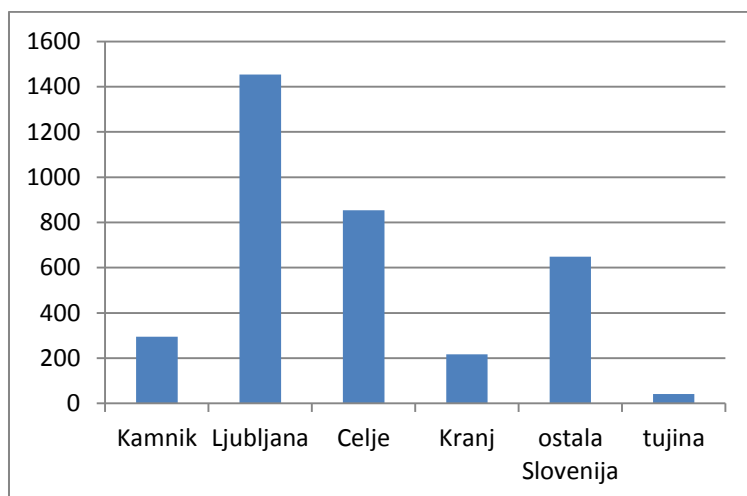
Največji delež obiskovalcev dne 22.8.2010 je prišlo iz širšega ljubljanskega območja, okoli 42% oziroma okoli dve petini vseh obiskovalcev. Zelo velik delež predstavljajo tudi obiskovalci iz širšega celjskega območja, 24 % oziroma skoraj eno četrtno obiskovalcev. V primerjavi s širšim celjskim območjem je relativno malo obiskovalcev prišlo iz širšega kranjskega območja, okoli 6 %. To je na nek način razumljivo, saj je Gorenjska regija pretežno gorata in je podobne ponudbe, kot jo ima Velika planina, precej. Na drugi strani pa je za celjsko območje Velika planina najbližje območje, kjer je možen stik z visokogorjem in doživetjem planin. Obiskovalcev iz ostale Slovenije (ki ni opredeljena med ostale kategorije) je bilo okoli 18 %. Obiskovalcev iz občine Kamnik je bilo ta dan 8,4 %. Tujih obiskovalcev, ki so prišli na Veliko planino preko Kranjskega Raka je bilo zgolj 1,2 %. Razlog je predvsem, da večina tujcev dostopa na Veliko planino z nihalko, kar je logistično precej bolj enostavno in ponuja tudi svojevrstno doživetje.

Razmerje med deležem avtomobila ter deležem obiskovalcev nam pokaže, da pride do razlike med bližnjimi in oddaljenejšimi območji obiskovalcev. V povprečju je nekoliko manj obiskovalcev na posamezni avto pri obiskovalcih iz bližnjih okolij ter nekoliko več iz oddaljenejših okolij.

Preglednica 13: Število in deleži obiskovalcev Velike planine, ki so se pripeljali z avtomobili mimo Kranjskega Raka dne 22.8.2010 glede na izvorno območje.

	število avtov	delež avtov	število obiskovalcev	delež obiskovalcev
Kamnik	120	10,2	295	8,4
Ljubljana	499	42,3	1453	41,4
Celje	271	22,9	853	24,3
Kranj	78	6,6	217	6,2
ostala Slovenija	202	17,1	649	18,5
tujina	11	0,9	41	1,2
skupno	1181	100,0	3508	100,0

Graf 9: Število obiskovalcev Velike planine, ki so se pripeljali z avtomobili mimo Kranjskega Raka dne 22.8.2010 glede na izvorno območje.

Popis 6.2.2011

Popis prometa se je izvedel na dan 6.3.2011, s čimer se je preverilo stanje na sončen zimski dan. Izveden je bil popis prometa na lokaciji Kranjski Rak ter popis mirujočega prometa na jugovzhodnem delu planine.

Vremenska napoved za ta dan je bila zelo dobra – inverzna situacija s sončnim vremenom v višjih legah ter temperaturami do 10°C. Dejansko je bilo vreme kot napovedano, le v dopoldanskem času je bilo rahlo oblačno do 12. ure. Sneg se je pričel v povprečju na nadmorski višini 1200 m, vendar se je z avtom dalo po snegu priti do parkirišča Ušivec.

Mimo Kranjskega Raka je ta dan pripeljalo **380 avtomobilov**, v katerih je bilo zabeleženo cca **920 obiskovalcev**. Poleg teh je šlo mimo števnege mesta še 90 pešcev, 8 kombijev, 2 motorista, 1 kolesar ter 1 pes.

Ta dan je bilo obiskovalcev Velike planine **z nihalko 180** (število prodanih kart). To pomeni skupno zabeleženih 1100 obiskovalcev, verjetno pa še kak obiskovalec več iz smeri, kjer ni bilo štetja (Stahovica, Krivčevo, planina Dol). Približni delež obiskovalcev z nihalko za ta dan znaša le 16%, kar je presenetljiv podatek, glede na to, da gre za zimsko obdobje. Hkrati je tudi presenetljivo glede na odgovore anketiranih z dne 5.2.2011, kar je le en dan prej. Pri odgovorih anketiranih je delež teh, ki

so prišli na Veliko planino z nihalko kar 70 % in le 16 % delež tistih, ki so pri dostopu uporabili cesto iz Kranjskega Raka.

Popis 7.9.2011

Izveden je bil popis na dan med tednom izven glavne turistične sezone. Izveden je bil popis prometa na lokaciji Kranjski Rak ter popis mirujočega prometa na jugovzhodnem delu planine. Vreme je bilo sončno z rahlo višinsko oblačnostjo v popoldanskem času.

Mimo Kranjskega Raka se je pripeljalo **107 avtomobilov**, v katerih je bilo zabeleženih **170 obiskovalcev**. Poleg teh so šli mimo števnege mesta še 4 kombiji, 3 motoristi, 9 kolesarjev, 7 pešcev in 8 traktoristov.

Ta dan je bilo obiskovalcev Velike planine z nihalko 99 (število prodanih kart). Skupno je bilo zabeleženih obiskovalcev z nihalko in mimo Kranjskega Raka 296 obiskovalcev, ocena ostalih obiskovalcev pa je 10, kar skupno pomeni 306 obiskovalcev Velike planine ta dan. Delež obiskovalcev z nihalko predstavlja 32,4 %, delež obiskovalcev mimo Kranjskega Raka pa 64,4 %.

Primerjalna analiza popisov mirujočega prometa

Mirujoči promet se je popisoval na območjih parkiranja med Kranjskim Rakom in planoto Velika planina in sicer na vsaki dve uri, z začetkom ob 8.00. Popis je potekal v smeri od Mačkinega kota ob 8.00 in navzdol do območij parkiranja na planini Kisovec. Višek zaparkiranosti je bil ob popisih ob 12. ter 14. uri. Za primerjavo med različnimi popisnimi dnevi smo vzeli popis ob 14. uri.

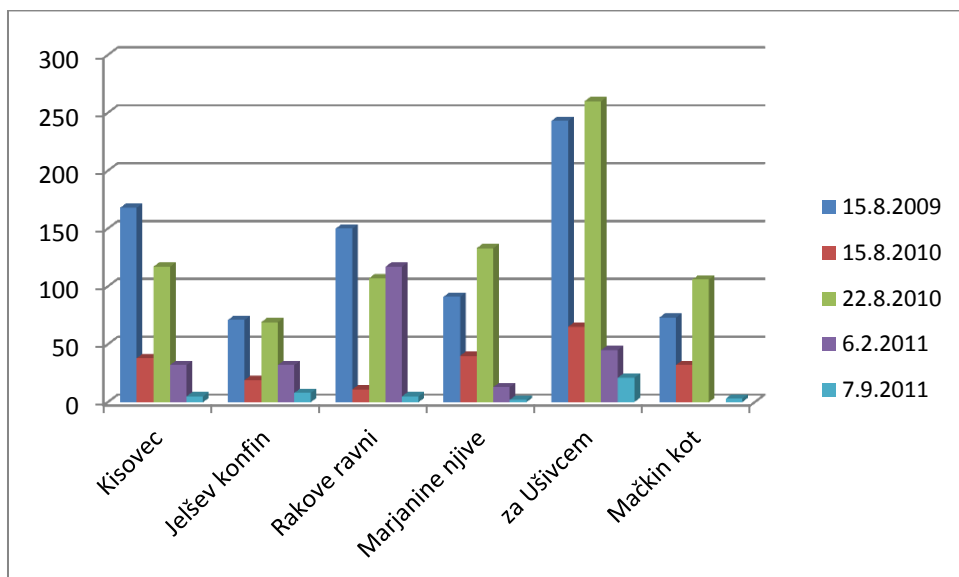
Preglednica 14: Število parkiranih vozil na območjih parkiranja med Kranjskim Rakom in planoto Velika planina v času med 14.00 in 15.00.

območje parkiranja	15.8.2009	15.8.2010	22.8.2010	6.2.2011	7.9.2011
Kisovec	168	38	117	32	5
Jelšev konfin	71	19	69	32	8
Rakove ravni	150	11	107	117	5
Marjanine njive	91	40	133	13	2
za Ušivcem*	243	65	260	45	21
Mačkin kot	73	32	106	/	3
SKUPNO	796	205	792	239	44

*za Ušivcem predstavlja tako območje parkirišča za Ušivcem kot vse ostale površine v okolici, kjer so bila vozila parkirana (praviloma ob makadamski cesti)

Glede upravljanja s prometom so zelo pomembni podatki o skupnem številu vozil v določenem trenutku na območju Med Kranjskim Rakom in Veliko planino. Ti prikazujejo obremenjenost območja med Kranjskim Rakom in Velika planino oziroma tako imenovano povpravevanje po parkirnih mestih. Popisi kažejo velik razkorak med območji največjih obremenitev in dnevi, ko je obisk manjši. V dneh največjih obremenitev je hkrati parkiranih vozil v območju popisa okoli **800 vozil**.

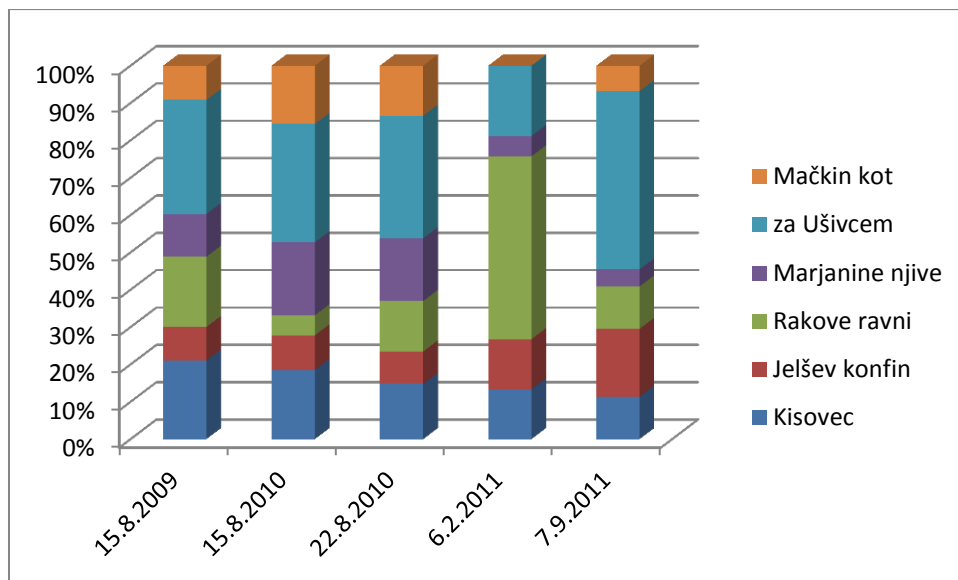
Graf 10: Število parkiranih vozil na območjih parkiranja med Kranjskim Rakom in planoto Velika planina v času med 14.00 in 15.00.

Območje popisa nima urejenih parkirnih mest, v kolikor bi upoštevali zakonodajo. Predvsem območji Rakove ravni in za Ušivcem ter delno Mačkin kot ponujajo površine, ki omogočajo parkiranje vozil, ne da bi s tem posegali v naravni prostor vegetacije. Pri ostalih območjih parkiranja površine niso posebej urejene za parkiranje vozil in zaradi tega so vozila ob povečanem obisku parkirana na robovih cest.

V dnevih manjšega do zmernega obiska obremenjenost z vozili ni previsoka, glede na infrastrukturne zmožnosti. V dneh višjega obiska število vozil močno presega obstoječe kapacitete površin za parkiranje.

Graf 11: Delež parkiranih vozil na območjih parkiranja med Kranjskim Rakom in planoto Velika planina v času med 14.00 in 15.00.

Preglednica 15: Delež parkiranih vozil na območjih parkiranja med Kranjskim Rakom in planoto Velika planina v času med 14.00 in 15.00.

območje Parkiranja	15.8.2009	15.8.2010	22.8.2010	6.2.2011	7.9.2011
Kisovec	21,1	18,5	14,8	13,4	10,2
Jelšev konfin	8,9	9,3	8,7	13,4	16,3
Rakove ravni	18,8	5,4	13,5	49,0	10,2
Marjanine njive	11,4	19,5	16,8	5,4	4,1
za Ušivcem*	30,5	31,7	32,8	18,8	42,9
Mačkin kot	9,2	15,6	13,4	0,0	6,1

*za Ušivcem predstavlja tako območje parkirišča za Ušivcem kot vse ostale površine v okolici, kjer so bila vozila parkirana (praviloma ob makadamski cesti)

Iz popisov je jasno razvidno, da je glavno oz. največje območje parkiranja obiskovalcev območje za Ušivcem. V poletnem času predstavlja območje, kjer je parkiranih 1/3 vseh vozil, ki pripeljejo s Kranjskega Raka. Po zasedenosti si sledijo območja Kisovec, Rakove ravni, Marjanine njive, Mačkin kot ter Jelšev konfin.

Relativno malo je parkiranih vozil na območju Rakovih ravni, ob opuščnem peskokopu, ki je prvo večje parkirišče od Kranjskega Raka naprej in ki predstavlja osnovno parkirišče za jugovzhodni dostop na Veliko planino.

Zimsko stanje glede lokacij parkiranja je predvsem pogojeno s snežnimi razmerami. Glede na to, da je bila na dan popisa 6.2.2011 cesta proti območju za Ušivcem še delno zasnežena in težje prevozna, je bil pričakovano največji delež (polovica) vozil parkiranih na območju Rakovih ravni, delež vozil za Ušivcem pa je bil 18 %.

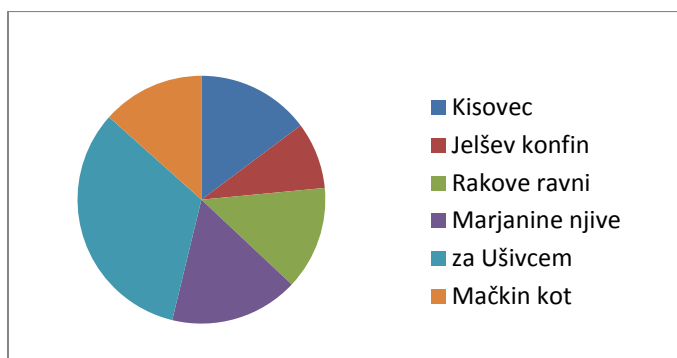
Posebej so predstavljeni podatki o parkiranosti območja za popis dne 22.8.2010, kar prikazujeta preglednica 16 in graf 12.

Preglednica 16: Popis parkiranih vozil na območjih parkiranja ob posameznih urah dne 22.8.2010.

	8.00	10.00	12.00	14.00	16.00	18.00
Kisovec	8	68	118	117	55	17
Jelšev konfin	8	71	97	69	23	3
Rakove ravni	6	77	115	107	50	13
Marjanine njive	4	69	141	133	61	8
za Ušivcem	26	111	133	117	57	12
Od Ušivca ob cesti*	0	42	159	143	69	19
Mačkin kot	26	40	100	106	34	9
SKUPNO	78	478	863	792	349	81

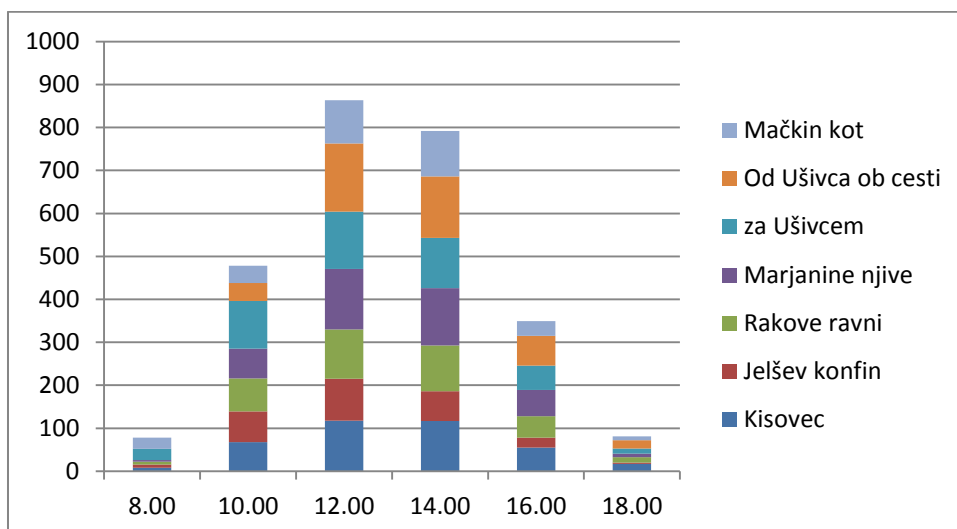
*Popis je beležil vozila pred in po območju parkiranja Ušivec ob glavni makadamski cesti, ki pelje s Kranjskega Raka mimo območja parkiranja Ušivec do Mačkinega kota. Na dan popisa je bilo v popoldanskih urah (14h) zabeleženo tudi še 47 vozil ob cesti, ki vodi iz Ušivca proti Gojški ter Mali planini.

Graf 12: Delež parkiranih avtomobilov na območjih parkiranja med Kranjskim Rakom in Veliko planino ob 12. uri dne 22.8.2010.

Časovni razpored popisa parkiranih vozil preko dneva daje jasno podobo, da je največ parkiranih vozil sredi dneva, v obdobju med 12. in 14. oz. 15. uro.

Graf 13: Število parkiranih vozil na območjih parkiranja ob posameznih urah dne 22.8.2010.

Primerjalna analiza obiska med popisnimi dnevi

Na Veliko planino vodita dve glavni smeri prihoda in sicer z nihalko ter po cesti mimo Kranjskega Raka. Poleg teh dveh glavnih smeri obstajajo še planinske in ostale nemarkirane poti, kjer pride na planino manjši delež obiskovalcev.

Preglednica 17: Ocena števila obiskovalcev Velike planine po popisnih dneh glede na smer prihoda.

	15.8.2009	15.8.2010	22.8.2010	6.2.2011	7.9.2011
Kranjski Rak	4336	811	3628	920	197
nihalka*	1128	354	985	180	99
ocena ostalo	273	97	172	22	10
SKUPAJ	5737	1262	4785	1122	306

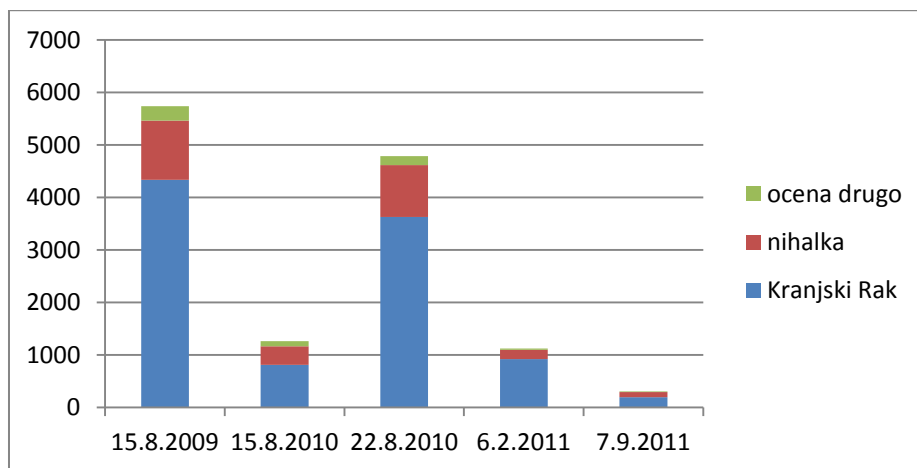
*Podatek o številu prodanih kart za popisni dan. Skupno število obiskovalcev je nekoliko višje zaradi družin z več oz. mlajšimi otroci, ki so oproščeni nakupa kart.

Preglednica 17 prikazuje izkaznico obiska Velike planine, tako v skupnem številu kot po glavnih smereh prihoda. Skupno število obiskovalcev Velike planine v dnevih največjega obiska presega število 5.000. Tabela prikazuje veliko razliko med dnevi največjega obiska in dnevi izven sezone oz. dnevi, ki vremensko niso ugodni. Tako je v letu 2010 za praznik 15.8. prišlo približno skoraj 5x manj obiskovalcev kot na isti praznik leta 2009. Vreme je bilo 15.8.2010 dopoldan oblačno in megleno, popoldan sončno, dne 15.8.2009 pa ves dan sončno. Obisk med tednom izven poletnih šolskih počitnic je precej manjši kot v času glavne turistične sezone.

Preglednica 18: Delež obiskovalcev (ocena) Velike planine po popisnih dneh glede na smer prihoda.

	15.8.2009	15.8.2010	22.8.2010	6.2.2011	7.9.2011
Kranjski Rak	75,6	64,2	75,8	82,0	64,4
nihalka	19,7	28,1	20,6	16,0	32,3
ocena ostalo	4,7	7,7	3,6	2,0	3,3

Graf 14: Ocena števila obiskovalcev Velike planine po popisnih dneh glede na smer prihoda.

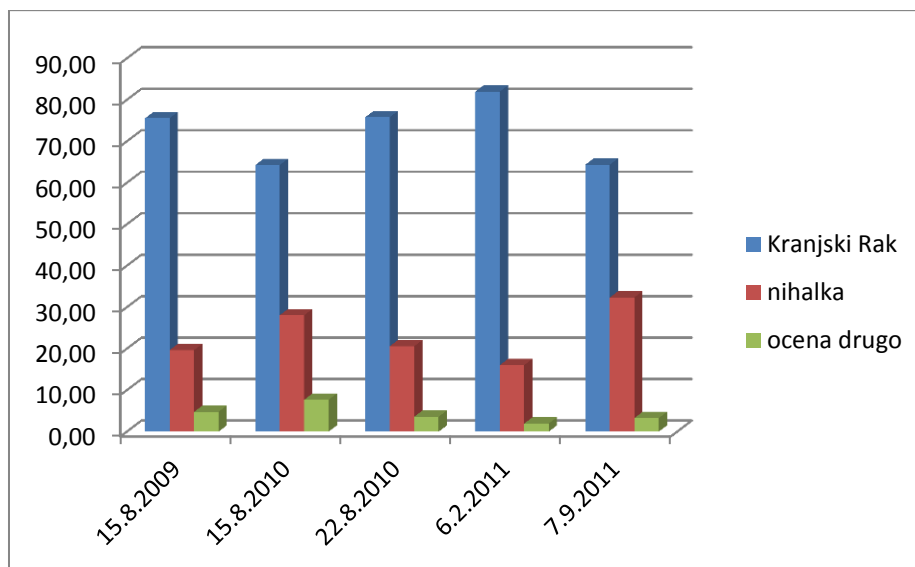

Cesta mimo Kranjskega Raka je izrazito najpogostejša smer prihoda obiskovalcev, saj predstavlja delež med 64,2 % in kar 82 %. Če bi določali povprečje, bi le-to bilo nekje med 70 in 75 %. Delež obiskovalcev z nihalko znaša med 16,0 % in 32,3 %. Skupno povprečje bi bilo med 20 in 25 %. Zanimivo je, da je bil na popis pozimi 6.2.2011 ta delež najnižji, saj bi bilo pričakovati, da bo takrat zaradi snežnih razmer več obiskovalcev uporabilo za dostop na Veliko planino nihalko. Razlog pa lahko najdemo predvsem v tem, da je ta popisni dan kar 75 % obiskovalcev prišlo iz manj oddaljenega

območja, kar pomeni precej obiskovalcev, ki večkrat oziroma redno obiskujejo Veliko planino. Ti obiskovalci praviloma za dostop ne uporabljajo nihalke, pač pa cesto mimo Kranjskega Raka. Poleg tega je bil ta dan sončen, cesta pa je bila normalno prevozna do Rakovnih ravni.

Delež obiskovalcev, ki prispe na Veliko planino po poteh iz doline se giblje med 4 % in 5 %, kar sta pokazala popisa 15.8.2010 in 22.8.2010, pri ostalih popisih pa so pri tem podatku ocene.

Graf 15: Ocena števila obiskovalcev Velike planine po popisnih dneh glede na smer prihoda.

Pričakovano je največ obiskovalcev z osrednjeslovenskega območja (registracija LJ, razen občine Kamnik), ki znaša med 33 % in kar 54 % vseh obiskovalcev. Drugo območje, od koder je največ obiskovalcev, je Gorenjska (registracija KR) in predstavlja od 8 % do kar 27 % od vseh obiskovalcev. Delež obiskovalcev iz občine Kamnik znaša med 10% in 30 %. Glede na to, da celjska regija (registracija CE) meji na območje Velike planine, je relativno malo obiskovalcev iz te regije, med 6 % in 8 %. Ostala Slovenija predstavlja med 5 % in 19 % od vseh obiskovalcev. Delež tujih obiskovalcev, ki pridejo na Veliko planino preko Kranjskega Raka je izredno nizko, saj je zgolj na popisni dan 15.8.2010 presegl 1 % in sicer 2,6 %.

Preglednica 19: Število vozil ob prihodu na Kranjskem Raku po popisnih dneh glede na regijo registracije.

	15.8.2009	15.8.2010	22.8.2010	6.2.2011	7.9.2011
Kamnik	183	37	112	93	33
Ljubljana	462	127	488	208	36
Kranj	385	81	265	33	19
Celje	/*	24	76	24	9
ostala Slovenija	363*	65	198	20	10
tujina	10	9	11	2	0
skupaj	1403	343	1181	380	107

*Pri štetju 15.8.2009 ni bilo posebej kategorije Celje, pač pa se je to območje štelo z ostalimi v kategorijo ostala Slovenija.

Preglednica 20: Delež vozil ob prihodu na Kranjskem Raku po popisnih dneh glede na regijo registracije.

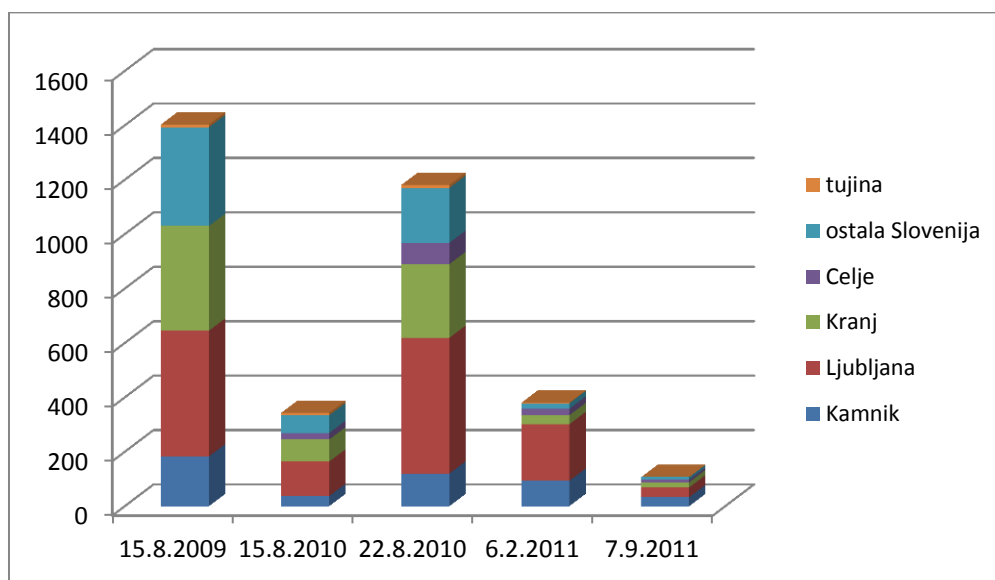
	15.8.2009	15.8.2010	22.8.2010	6.2.2011	7.9.2011
Kamnik	13,0	10,8	10,2	24,5	30,8
Ljubljana	32,9	37,0	42,3	54,7	33,6
Kranj	27,5	23,6	22,9	8,7	17,8
Celje	0,0*	7,0	6,6	6,3	8,4

ostala Slovenija	25,9*	19,0	17,1	5,3	9,4
tujina	0,7	2,6	0,9	0,5	0,0
skupaj	100	100	100	100	100

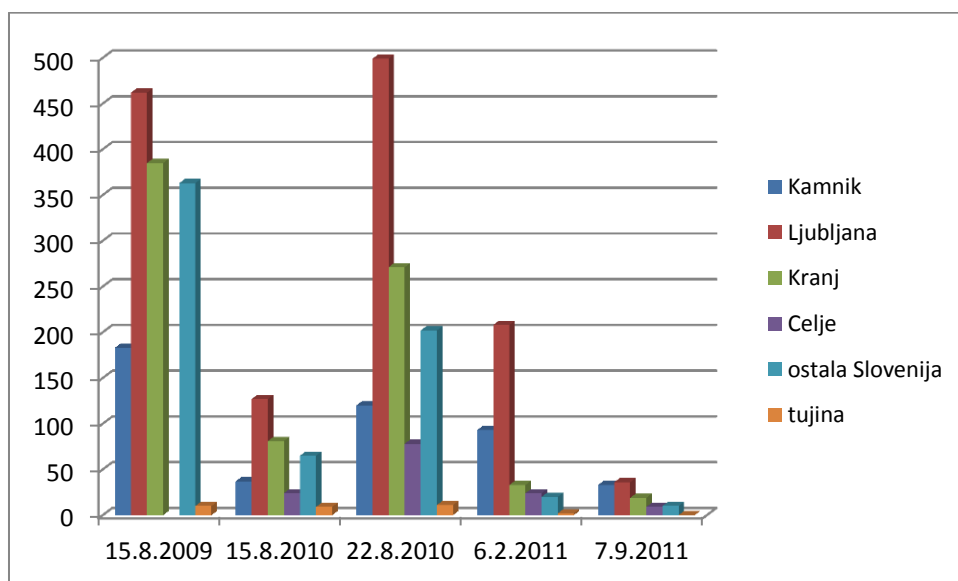
*Pri štetju 15.8.2009 ni bilo posebej kategorije Celje, pač pa se je to območje štelo z ostalimi v kategorijo ostala Slovenija. Glede na štetja 15.8.2010 ter 22.8.2010 lahko predvidevamo, da je delež na dan popisa 15.8.2009 s celjske regije med 6-8% ter ostale Slovenije med 17-19%.

Če pogledamo popisne dneve, opazimo, da obisk z oddaljenostjo od izvornega območja upada v času izven poletne sezone, se pravi pozimi in na splošno v dneh z manjšim obiskom. Tako predstavlja pozimi območje osrednje Slovenije skupaj z občino Kamnik 75 % obiskovalcev, medtem ko pri ostalih popisnih dnevih predstavlja okoli 50 % od vseh obiskovalcev. Predvsem je močno povečan delež obiskovalcev iz občine Kamnik. Glede na malo zaledje (potencialnih obiskovalcev), je delež 24 % zelo visok. Podobno je stanje za dan v sončnem tednu izven višje poletne sezone, ko je delež iz obiskovalcev iz občine Kamnik 30%, zelo nizek pa delež iz ostale Slovenije, 9 %.

Graf 16: Število vozil ob prihodu na Kranjskem Raku po popisnih dneh glede na regijo registracije.

Graf 17: Delež vozil ob prihodu na Kranjskem Raku po popisnih dneh glede na regijo registracije.

Zelo pomemben podatek za oceno obiskanosti Velike planine je podatek o razmerju obiskovalcev med nihalko in smerjo Kranjski Rak. V vseh petih dneh popisa smo dobili to razmerje, ki se giblje za nihalko od 16,0 % in 32,3 % vseh obiskovalcev Velike planine. Iz danega razmerja, lahko sklepamo na letno število obiskovalcev Velike planine. Za osnovo nam služi število obiskovalcev, ki obišejo Veliko planino z nihalko, kar prikazuje preglednica 21.

Preglednica 21: Število prodanih kart za nihalko po mesecih za leto 2009, 2010 in 2011.

leto	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	nov	dec	SKUPAJ
2009	8041	8027	3125	1176	0	0	0	11360	3547	1515	1168	3163	41122
2010	3163	5263	1448	971	156	4295	6483	10033	2553	197	751	1845	37158
2011	1360	2198	1190	1805	2048	3356	5619	11834	1518	0	0	0	30928

VIR: Velika planina d.o.o.

OPOMBA: V mesecih s podatkom 0 nihalka ni obratovala. Prav tako ni obratovala del meseca maj 2010 in oktober 2010. Za del septembra 2011 ter ostale mesece s podatkom 0 pa podatkov ni.

Preglednica 22: Ocena skupnega števila obiskovalcev Velike planine glede na potencialni delež obiskovalcev z nihalko.

leto	Skupaj nihalka	Ocena nihalka	Št. obiska ob 30% deležu nihalka	Št. obiskovalcev ob 25% deležu nihalka
2009	41.122	52.000	162.455	197.122
2010	37.158	40.500	131.658	158.658
2011	30.928	35.000	112.595	135.928

Preglednica 22 nam prikazuje oceno skupnega števila obiskovalcev Velike planine za leta 2009, 2010 in 2011. Kolona »Skupaj nihalka« prikazuje število prodanih kart v posameznem letu. Kolona »Ocena nihalka« prikazuje oceno, koliko obiskovalcev bi obiskalo Veliko planino, če bi nihalka obratovala ves čas (ocena je napravljena s primerjavo istih mesecev v ostalih letih, ko pa je nihalka obratovala). Kolona »30%« prikazuje oceno skupnega števila obiskovalcev Velike planine ob predpostavki, da nihalka predstavlja 30 % celotnega obiska Velike planine, medtem ko kolona »25 %« prikazuje oceno skupnega števila obiskovalcev Velike planine ob predpostavki, da nihalka predstavlja 25 % celotnega obiska Velike planine.

Če vzamemo srednjo oceno v letih med 2009 in 2011, velja, da je letni obisk Velike planine vsaj 150.000 obiskovalcev. Ta podatek potrjuje, da predstavlja Velika planina enega bolj obiskanih turističnih območij v Sloveniji.

Predlog prometne ureditve na Veliki planini

Predlog prometne ureditve vsebuje rešitve, ki so že vključene v dokument Velika planina, Nova prometna ureditev, Janez Bizjak, 2008.

Avtomobilski promet do Velike planine, oz. do izhodišč tik pod njo, je omogočen po občinski cesti, ki se odcepi na Kranjskem Raku; na križišču z regionalno cesto Kamnik-Podvolovjek-Luče (prelaz med Kranjsko in Štajersko).

Omejena dostopnost, omejen dovoz:

Na podlagi Odloka o redu na območju Velike planine, občine Kamnik (Ur.l. SRS 27/85) je prost dostop možen do Železničarskega doma na Pl. Kisovec, do parkirišča pod Ušivcem, do parkirišča pod Tiho dolino in do Pl. Dol. Vsi cestni odseki, ki vodijo z omenjenih parkirišč do same Velike planine in po njej, pa imajo omejen dostop, do katerega so upravičeni stalni uporabniki: kmetje, pastirji, oskrbniki domov, žičničarji, lastniki počitniških hiš, gozdarji javne službe ZGS, lovci. Vendar je ta omejitev večkrat le teoretična, saj številni obiskovalci vedno manj upoštevajo predpisani red pri vožnji po planini.

Uporabniki:

kmetje in drugi lastniki za transport lesa, pastirji (traktorski transport živine na pašo in poletno oskrbovanje), lovci, gozdarji, lastniki počitniških hiš in najemniki stanov, predvsem pa enodnevni obiskovalci (turisti, pohodniki, rekreativci vseh vrst, planinci, romarji, udeleženci različnih prireditev).

Posebne analize ali študije o morebitnih konfliktih oz. negativnih vplivih množičnega obiskovanja planine na pašo (vznemirjanje živine) še ni. Tudi še ni nobene analize o vplivih prometa na kakovost podtalnice, čeprav je Velika planina strateško pomembno vodozbirno območje za vodno oskrbo občine Kamnik.

Vzdrževanje:

za vzdrževanje skrbijo Občina Kamnik, Komunala Kamnik in pastirji.

Cesta je dobro urejena vse od Kranjskega Raka do Pl. Kisovec in od križišča za Kisovec desno navzgor do pomožnega parkirišča pod Tiho dolino. Cesta je dovolj široka, da omogoča srečevanje avtomobilov (brez vmesnih izogibališč), v primerih množičnih obiskov Velike planine pa je omogočeno tudi parkiranje vzdolž ceste (kar pa lahko otežuje obojestranski promet oz. srečevanje).

Lastništvo ceste:

Trenutno je cesta od Kranjskega Raka navzgor do konca vseh odsekov v pristojnosti občine Kamnik. Toda ker leži pomemben del ceste, to je njen spodnji del od Kranjskega Raka do križišča za Pl. Kisovec, vključno z bodočim največjim parkiriščem pod peskokopom nad tem križiščem, na območju občine Luče, bo potrebno lastništvo oziroma upravljavske pristojnosti sporazumno urediti.

Obremenitve in obstoječe prometno stanje:

V poletnih dneh je stanje na cesti vedno bolj stihijsko in nekontrolirano. Brez nove prometne ureditve bo stanje vedno slabše! Samo po sebi se nobena stvar ne uredi. Dobro vzdrževana cesta bo privabila še več prometa (za Alpe že desetletja velja: kdor seje ceste, žanje promet).

Največjo prometno obremenitev (zaradi številčnosti) predstavljajo enodnevni obiskovalci Velike planine; predvsem v dneh večjih prireditev je cesta dobesedno blokirana zaradi nediscipliniranih posameznikov, prenapolnjenih parkirišč in zmanjšane prevoznosti zaradi vzdolžnega obcestnega parkiranja.

Kršenja in stalne zlorabe občinskega Odloka o omejenem dovozu na planino predstavljajo nedopustno, okolju in naravi škodljivo dodatno ter nepotrebno prometno obremenitev. Na pomožnih traktorskih cestah po planini in ob bajtah je vedno več avtomobilov, katerih lastniki niso upravičeni do prevoza oz. vožnje na območju omejenega dovoza.

Najtežjo obremenitev cestišča in njegove pogoste poškodbe predstavlja transport lesa (hlodovine) s traktorji in tovornjaki.

Opozorilo na Kranjskem Raku o video nadzoru dokazuje domnevo, da je območje Velike planine poleg upravičencev in legalne sečnje postalo tudi »samopostrežba« za nezakonito sečnjo in krajo lesa. Transport nakradenega lesa z dolgimi in težkimi tovornjaki v nočnih urah uničuje cesto, ki tehnično ni ustrezna za težki tovorni promet. Tabla o video nadzoru je slepilo za nepoznavalce; omizja vseh okoliških gostiln in bifejev so polna glasnih samohval o javni skrivnosti, kako se da izogniti video nadzoru. Najbrž ima zgodba o trgovini z nezakonito posekanim lesom preveč vpletenih, da je nemogoče, da bi se v javnem interesu »stvari« kmalu uredile in spravile pod učinkovit nadzor.

Utemeljitev prometne ureditve

Velika planina je unikum slovenske kulturne krajine, ogledalo tisočletne pašne kulture, in izjemne arhitekture. Priljubljenost ter navezanost na planino in poistovetenje z njo dokazujejo vedno številnejši obiskovalci. Hkrati pa nobena pašna planina v Sloveniji ni tako prepletena s prometnicami in obremenjena z avtomobilskim prometom, kot je Velika planina.

Zaradi obstoječega stanja, rastoče stihije na cesti, na parkiriščih in za (nad) rampami, je nujno potrebna nova in drugačna prometna ureditev:

- s kontrolirano zaporo ceste in s tem pogojeno kontrolo prometa
- s kontrolirano oz. določeno zmogljivostjo parkirišč
- z ustrezno urejenostjo in opremljenostjo parkirišč in obcestnega prostora
- z ustrezno informiranostjo obiskovalcev, voznikov (info oznake)
- s strožjimi, predvsem pa učinkovitimi sankcijami proti kršiteljem
- s plačilom primerne prispevka za uporabo in vzdrževanje ceste
- z dogovornim izborom stalnega upravljavca (koncesionarja) in nadzornika ceste

Nova prometna ureditev je namenjena za:

- prometno in okoljsko razbremenitev Velike planine
- večjo varnost širšega vodozbirnega območja in zmanjšanje tveganj za nove okoljske obremenitve
- odgovornejše ukrepe pri varovanju, ohranjanju in upravljanju agrokulturnega fenomena Velika planina
- drugačne, alternativne in inovativne oblike gospodarjenja in koriščenja, prilagojene naravi in kulturnemu izročilu Velike planine
- višjo kakovost obiskovanja in doživljanja Velike planine
- povrnitev »dobrega imena« in slovesa, kakršnega je imela planina v času pred avtomobilsko stihijo

Nova prometna ureditev je skladna z usmeritvami nastajajočega regijskega parka Kamniško Savinjske Alpe, ki pogojno predvideva tudi vključitev Velike planine. Ne glede na odločitev ali bo Velika planina del tega regijskega parka ali ne, je nova prometna ureditev nujno potrebna predvsem zaradi sanacije obstoječega stihijskega stanja, ne zaradi prilagajanja kakršnemu koli varovalnemu statusu.

Izvedba in predlog ukrepov

Cesta od Kranjskega Raka do konca vseh odceпов pod Veliko planino in pomožne ceste po sami planini so specifična upravljavska celota, potrebna celovitega in enotnega upravljanja. Predlagani ukrepi za zmanjšanje prometne obremenitve in večji red na območju cele planine morajo biti soglasno dogovorjeni.

Cestna zapora (morda z rampo) in pobiranje parkirnine:

Prostor za takšno zaporo mora biti dovolj velik za ureditev obračališča (za tiste, ki ne bodo hoteli plačati in se bodo raje obrnili in za parkirišče avtobusov (za večje skupine obiskovalcev, ki gredo naprej peš).

Smiselno je razmisliti o oprostitvi plačevanja parkirnine za vse avtobuse, ki ostanejo spodaj. To je motivacija za vse, ki obiskujejo planino peš, avtobus v dolini pa pomeni vsaj 20 do 30 manj osebnih avtomobilov na zgornjih parkiriščih. Takšna bi bila izvorna in dejanska okoljska razbremenitev Velike planine.

Primerna mesta za cestno zaporo:

a. **Kranjski Rak:** takoj za križiščem. Lokacija ni najboljša, ker ima obstoječe avtobusno parkirišče omejene možnosti in je v zasebni lasti. Za potrebe cestnega sistema Velika planina bi bilo na Kranjskem Raku potrebno urediti obračališče in novo (dodatno) parkirišče za avtobuse.

Na Kranjskem Raku je potrebna vstopna velika informacijska tabla z opozorilom o novem cestnem redu, o plačevanju za uporabo ceste in s skico označenih cestnih odsekov, parkirišč in kapaciteto posameznih parkirišč (število parkirnih mest).

b. **Križišče Na Ravneh;** pri odcepu za Pl. Kisovec in pred bodočim glavnim parkiriščem (P1): Lokacija ima dovolj prostora za ureditev obračališča, glavno parkirišče pod peskokopom pa bo imelo dovolj parkirnih mest za avtobuse

Predlagana ureditev in oprema pri cestni zapori

Cesta mora biti dvosmerna in temu primerno fizično označena. Desni vozni pas je namenjen ustavljanju zaradi plačila prispevka (parkirnine) in za nadaljevanje vožnje do izbranih parkirišč, levi pas pa mora biti prost in prevozen za vozila, ki se vračajo v dolino.

Ali je potrebna fizična zapora z rampo ali je dovolj zaupanje v kulturo obiskovalcev, ki bodo ustavljali in plačevali brez rampe, je stvar poznejšega premisleka in odločitve.

Pri cestni zapori je potreben majhen pomožni objekt za zavetje osebja na cesti v primeru slabega vremena in za informacijski material, ki bo brezplačno na voljo obiskovalcem. Namesto tega pomožnega objekta je možna tudi postavitve manjše brunarice (ali aplikacija velikoplaninskega stana), nemenjena prodaji pijač, sirov, domačih izdelkov, spominkov itd. (glej poglavje 7). Skupaj s plačano karto (parkirnino) naj dobi vsak obiskovalec tudi prijazno dobrodošlico v obliki prospekta Velike planine in informativno obrazložitev ciljev in namenov nove cestne ureditve.

S plačilom prispevka za urejanje ceste mora biti vsakemu plačniku zagotovljeno parkirno mesto ob cesti ali na enem od parkirišč.

Za štetje avtomobilov in kontrolo parkirnih možnosti na parkiriščih in ob cesti je pri cestni zapori potrebno postaviti avtomatski elektronski števec. V primeru, ko je število skozi števec prevoženih avtomobilov enako številu razpoložljivih parkirnih mest, bo potrebno cesto zapreti za vsak promet in tako preprečiti prometne blokade. (izognimo se slabim izkušnjam s pobiranjem »cestnine« na Pl.

Blato nad Bohinjem: promet je bil, na upravičeno jezo obiskovalcev, večkrat blokiran zato, ker je bilo parkirišče zgoraj in vse obcestne možnosti zasedene, spodaj pa so še kar pobirali cestnino; blokade so reševali vozniki sami z vzratnimi vožnjami nazaj proti dolini)

Info tabla o novi cestni ureditvi in z zemljevidom (skico) označenih parkirišč in razpoložljivih parkirnih mest; dovolj velika in postavljena na vidnem mestu pred zaporo.

Izjeme pri plačevanju parkirnine oz. prispevka za urejanje ceste

Soupravljalci planine in upravljavec ceste določijo upravičence, ki so oproščeni plačevanja prispevka in imajo tudi pravico vožnje po cestnih odsekih z omejenim dostopom: pastirji, lastniki gozdov in kmetijskih zemljišč na planini, kmetje-pašni upravičenci, oskrbniki planinskih koč, žičničarji, lastniki počitniških objektov, letni najemniki stanov, lovci, gozdarji,Nujno je, da so izjeme napisane in določene tudi v odloku.

Upravičenci do brezplačnega dovoza na planino morajo dobiti posebne avtomobilske (ali traktorske) nalepke: te omogočajo prepoznavanje upravičencev na cestah z omejenim dostopom od kršiteljev prometnega reda, hkrati pa je s tem preprečena zloraba prenosljivih dovolilnic.

Naloge upravljavca, koncesionarja

Upravljavec ceste (ali koncesionar) ima v odloku dogovorjene pravice, dolžnosti in obveznosti; to so predvsem:

- pobiranje prispevka za uporabo ceste in parkirišč(a); »parkirnina«
- redno vzdrževanje ceste, parkirišč, počivališč
- urejanje in opremljanje: naročila in postavitve informacijskih in drugih označevalnih tabel ob cesti in na parkiriščih
- nadzor stanja na cesti in na parkiriščih; predvsem v dneh večjega obiska in večje zasedenosti parkirišč
- svetovanje obiskovalcem in posredovanje informacij ter informacijskega gradiva o Veliki planini (javna informacijsko izobraževalna dejavnost!)
- redno pobiranje smeti in odpadkov na cesti in na parkiriščih;(izkušnje doma in po svetu dokazujejo, da koši za smeti ali celo kontejnerji niso dobra rešitev; boljše je opozarjanje na ozaveščenost; pobiranje posameznih odpadkov je še vedno cenejše kot redno vsakodnevno praznjenje košev; kulturni obiskovalci so vedno bolj ozaveščeni in svoje smeti odnašajo s seboj)

Pobiranje javnega denarja, »parkirnine«, mora biti ustrezno nadzorovano in sledljivo. Formalne obveznosti upravljavca do nadzornega organa združenja soupravljalcev in lastnikov Velike planine (ali podobno) bodo določene, ko bo znana in dogovorjena pravno formalna oblika soupravljalškega povezovanja.

Pravne podlage in utemeljitev, formalna izvedba

Pravne podlage:

Predlog novega občinskega (ali medobčinskega z občino Luče) odloka o novi prometni ureditvi pripravi pravni strokovnjak (predlog: gospa Lara).

Opomba: ker je cesta v rangu občinskih cest (ni avtocesta ali cesta s posebnim namenom), po veljavni zakonodaji na njej ni mogoče pobirati cestnine. Namesto cestnine je mogoče pobirati le prispevek za uporabo (Logarska dolina) ali prispevek za parkiranje (Vršič, Mangart). Predlagam formulacijo

»parkirnine« ali prispevka za uporabo in vzdrževanje ceste, vključujoč parkiranje (enodnevno ali večdnevno) na označenih in urejenih parkiriščih.

Ker parkirišča ne bodo stalno varovana, se mora upravljavec oz. koncesionar zavarovati pred morebitnimi tožbami oškodovancev morebitnih vlomov v avtomobile tako, da na potrdilu o plačanem prispevku jasno piše, da ta prispevek ne vključuje tudi povrnitve morebitnih škod.

S tem v zvezi je ponekod v tujini zelo strogo: če plačlaš parkiranje, si upravičen do povrnitve škode, povzročene na tem parkiranju. Tisti, ki pobira denar, ima tudi odgovornost kritja morebitne škode.

Predlog odloka obsega:

- namen in cilje nove ureditve ter pravno formalno utemeljitev
- določitev upravljavca oz. koncesionarja (vzdrževalca in nadzornika) ceste ter njegove pristojnosti, obveznosti in odgovornosti
- sistem zapore, parkiranja, prometni red
- seznam upravičencev za uporabo cest z omejenim dostopom
- plačevanje prispevka za uporabo in vzdrževanje ceste
- seznam upravičencev, ki ne plačujejo tega prispevka
- namenska uporaba sredstev, zbranih s plačevanjem prispevka za cesto
- sankcije za kršitelje odloka
- prostorsko skico v ustreznem merilu z označeno zaporo, parkirišči in vidno razmejitvijo ceste za prost dostop (ob plačilu prispevka) od cest z omejenim dostopom
- odprte možnosti za morebitne poznejše korekture, dopolnitve in spremembe odloka z ozirom na izkušnje po petletnem (dveletnem) obdobju

Predvidene in pričakovane faze formalne izvedbe:

- priprava osnutka občinskega odloka
- usklajevanja osnutka med uporabniki in soupravljalci Velike planine
- dogovor glede izbora upravljavca (koncesionarja)
- usklajevanje in korekture osnutka z ozirom na pripombe zainteresirane javnosti
- predstavitev usklajenega osnutka (predloga) odloka na občinskih svetih občin Kamnik in Luče
- javna predstavitev (razgrnitev) predloga (preveriti, v kakšnem obsegu je potrebna)
- priprava končnega predloga odloka (z upoštevanjem pripomb javne razprave in z argumentacijo neupoštevanih pripomb)
- sprejem in potrditev odloka na občinskem svetu
- uresničevanje, implementacija odloka na terenu

Predlog ureditev po posameznih lokacijah

Parkirišča na celotnem cestnem kompleksu so po tem predlogu oštevilčena od P1 do P5, predvidena so na glavnih zgornjih izhodiščih za dostope na planino ter upoštevajo tudi obstoječe dejansko stanje. Za vsako parkirišče bi bilo primerno, da bi imelo napisano skupno število parkirnih mest.

Beseda parkirišče je le delovni naziv za velikoplaninski kompleks. Po predpisih se ti prostori lahko uradno imenujejo le postajališča (ali pomožna parkirna mesta). Veljavni tehnični predpisi za parkirišča so zelo zahtevni (asfaltne ali betonirane talne površine, odvodnjavanje, lovilci olj in maščob) in jih noben prostor, namenjen parkiranju pod Veliko planino, ne more izpolnjevati.

Parkirišče 1 (P1) – Kranjski Rak

Obstoječe parkirne možnosti so omejene in služijo gostišču. V primeru odločitve za zaporo na Kranjskem Raku, so potrebna večja zemeljska dela (s predhodnim odkupom zemljišč in pridobitvijo dovoljenj) za ureditev obračališča in parkirišča za avtobuse. Za osebna vozila nova parkirišča niso

potrebna, ker je verjetno, da bi obiskovalci po plačilu prispevka za cesto nadaljevali vožnjo do zgornjih parkirišč pod planino.

Za avtobuse naj bi bilo parkirišče na Kranjskem Raku brezplačno: motivacija za peš obiskovanje Velike planine in s tem uresničevanje (konkretna implementacija) koncepta zmanjšanja prometne obremenitve na cesti proti planini.

Parkirišče 2 (P2) – Glavno parkirišče pod peskokopom

Lokacija pod velikim peskokopom (nad križiščem in odcepom za Pl. Kisovec) je primerna za ureditev glavnega parkirišča pod planino. Tudi peš dostop s tega parkirišča na Malo planino, Gojško planino in Veliko planino ni predolg in je primeren, celo zaželen, za obiskovalce vseh starosti ter različnih sposobnosti.

Po grobi oceni je na ogromnem prostoru peskokopa prostor za 100 do 120 parkirnih mest (PM). V primeru odločitve za glavno zaporo pred križiščem za Pl. Kisovec, je potrebno na tem parkirišču urediti parkirna mesta za avtobuse (s predhodno sanacijo ceste od Kranjskega Raka, da bo primerna za avtobusne prevoze). Zaradi motivacijskih (vzpodbujanje hoje do planine) in promocijskih razlogov (poudarjanje zmanjševanja obremenjenosti z individualnimi prevozi) naj bi bili avtobusi na tem parkirišču oproščeni plačila »parkirnine«.

Ukrepi:

- sanacija in utrditev erodiranih brežin peskokopa z mrežami in travno rušo
- utrditev izravnanih peščenih tal peskokopa z lesnimi sekanci ali drobnim lubjem
- informativna talna razmejitev parkirnih mest z ustreznimi oznakami
- ureditev odvodnjavanja parkirišča in gradnja prevozne kamnite mulde med cesto in parkiriščem
- oznaka na koncu parkirišča za prepoved vožnje z avtobusi do zgornjih parkirišč
- smiselna bi bila ureditev počivališča z lesenimi mizami in lesenimi klopmi
- v prihodnosti (ko bo velikoplaninski prometni sistem uveljavljen) bo nujna ureditev ustreznih sanitarij za koristnike glavnega parkirišča pod Veliko planino
- postavitve lesenega informacijskega stebrička z oznakami o pohodniških ciljih na planini in o časovni oddaljenosti teh ciljev

Parkirišče 3 (P3) na Planini Kisovec

Potreben je dogovor med pašnimi upravičenci, lastniki in drugimi koristniki planine (Železničarski dom) za ureditev manjšega parkirišča za osebna vozila.

Cestni odcep proti Mali planini mora ostati zaprt za javni promet (status ceste z omejenim dostopom).

Parkirišče 4 (P4) - obstoječe parkirišče pod Ušivcem na najvišji točki občinske ceste

Parkirišče je že urejeno za ca 70 PM.

Cestni odcep navzgor na Dovjo Raven in naprej na Veliko planino mora ostati zaprt za javni promet (status ceste z omejenim dostopom).

Predlogi dodatnih ukrepov:

- ureditev počivališča (klopi in mize) in razgledišča (z ustrezno informacijsko panoramsko tablo) tik nad ovinkom severno od parkirišča; z manjšimi posegi očiščenja grmovja se odprejo čudoviti pogledi na Dleskovec in na osrednji del gora nad Lučko Belo
- zamenjava smernih tabel, ki so pribita na drevo (kar ni kulturno) oziroma prestavitve teh tabel na osrednji lesen steber

Parkirišče 5 (P5) – pod Tiho dolino

Kapaciteta obstoječega parkirišča, vključno z obcestnim parkiranjem, je ca 30 PM.

Cestni odcep v Tiho dolino in naprej na Veliko planino mora ostati zaprt za javni promet (status ceste z omejenim dostopom).

Predlogi dodatnih ukrepov:

- smiselna izravnava zgornje terase (s prestavitvijo obstoječe rampa) za ca 30 PM
- morebitno zasutje vrtače (Mačkin kot) bi omogočilo ureditev dodatnih PM
- informacijske table z oznakami možnih ciljev in oddaljenosti teh ciljev

Cesta navzdol do Pl. Dol je gozdarska cesta, možna tudi za javni promet (čeprav je slabše kakovosti). Pred Pl. Dol je pomožno parkirišče in obračališče. Posebni ukrepi zaenkrat niso potrebni, saj ta odcep ni vključen v sistem nove prometne ureditve.

Finančno ovrednotenje in alternativne možnosti

Prihodki iz plačil za uporabo ceste so namenjeni za:

- redno vzdrževanje ceste
- urejanje in opremljanje cestnega in obcestnega prostora z informacijskimi tablami, počivališči (lesene klopi in mize), razgledišči
- plačilo zaposlenih (pobiranje »parkirnine«); sezonske zaposlitve za določen čas, študentski servis ali delo po podjemnih pogodbah
- službena oprema zaposlenih
- plačilo dogovorjenega procenta prihodkov soupravljavcem oz. lastnikom ceste (občina Luče), v kolikor se dogovorno ne bodo odpovedali tej možnosti
- kritje materialnih stroškov in storitev v zvezi z zaporo ceste

Ekonomska analiza oz. primerjava stroškov upravljanja, vzdrževanja in opremljanja ceste s prihodki pobranih prispevkov za uporabo ceste bo verjetno pokazala, da bodo stroški upravljanja in vzdrževanja večji od prihodkov. To pomeni, da plačilo prispevkov ni ekonomsko pogojeno, ampak je le možnost zmanjševanja prometne in s tem okoljske obremenjenosti Velike planine.

Toda pozor: šele v primeru, ko bo večina avtomobilov ostala na spodnjem, največjem parkirišču in ne bo obremenjevala višje ležečih območij, bo plačilo prispevka utemeljeno z naravovarstvenimi in okoljevarstvenimi cilji!

Primer zavajanja s cilji pobiranja parkirnine je prelaz Vršič: tam pobirajo parkirnine z utemeljitvijo, da s plačano parkirnine pomagamo k ohranitvi okolja na Vršiču. Kako le? To je debela laž in besedna prevara za nepoznavalce: avto, za katerega plačamo parkirnine, nič bolj ali nič manj ne obremenuje okolja, kot avto, za katerega ne plačamo ničesar. Rešitev za razbremenitev okolja na Vršiču bi bilo parkiranje pod Vršičem in nobenih možnosti za parkiranje (in s tem manj avtomobilov) na prelazu. Prav je, da pri Veliki planini upoštevamo izkušnje drugih in ne nasedamo pastem za dvomljivo formulirana zavajanja uporabnikov, gostov.

Ker prihodki od prispevkov za uporabo ceste ne bodo pokrivali stroškov, je nujno da dobi upravljavec (koncesionar) ceste ekskluzivno pravico, da na območju Velike planine uveljavlja nekatere alternativne možnosti:

- ekskluzivni prevozi obiskovalcev s terenskimi vozili ali kombiji s Kranjskega Raka ali s spodnjega parkirišča na planino; za invalide tudi po planini; taki prevozi oz. vozila bi bili upravičeni do oznake »eko-velika planina«; v prihodnosti bi bilo smiselno, da bi upravljavec za takšne prevoze dobil transporter na električni pogon (kar bi bilo promotivno tudi za dobavitelja ali sponzorja takega vozila)
- ekskluzivna ponudba za obisk Velike planine s Kranjskega Raka, od koder bi potovali na konjih, in krožni ogled cele planine, vključno s strokovnim vodenjem do vseh naravnih in kulturnih znamenitosti; ježa na konjih bi bila lahko močno promotivno poudarjena kot »hypoterapija Velika planina«

- pridobitev koncesije z ekskluzivno pravico strokovnega vodenja zainteresiranih skupin do naravnih, kulturnih, zgodovinskih in etnoloških posebnosti Velike planine; ekskluzivna ponudba bi vključevala tudi pastirsko malico v kakšni bajti, pijačo, čaj z zelišči s planine ipd.; opomba: v vseh evropskih mestih, tudi v Ljubljani, smejo turistične skupine voditi le lokalni vodiči, ki imajo svoje tarife in ekskluzivno koncesijo za vodenje po svojem kraju
- postavitve in upravljanje turistično informativnega objekta (brunarice) na glavnem parkirišču z možnostjo prodaje pijač, izbranih avtentičnih etnoloških spominkov, domačih sirov in drugih ekoloških pridelkov s kontroliranim poreklom

Seznam preglednic

Preglednica 1: Struktura popisnih dnevov.

Preglednica 2: Število obiskovalcev glede na smer prihoda na Veliko planino na dan 15.8.2010.

Preglednica 3: Število obiskovalcev glede na smer prihoda na Veliko planino na dan 22.8.2010.

Preglednica 4: Število obiskovalcev na posameznih popisnih mestih na Veliki planini glede na smer hoje na dan 22.8.2010.

Preglednica 5: Število obiskovalcev na Gradišču po smereh prihoda ter odhoda dne 22.8.2010.

Preglednica 6: Število obiskovalcev iz območja za Ušivcem glede na smer hoje pri vzponu ter povratku z Velike planine dne 22.8.2010.

Preglednica 7: Število obiskovalcev po kategorijah na popisnih mestih za Veliko planino dne 22.8.2010.

Preglednica 8: Delež obiskovalcev po kategorijah na popisnih mestih za Veliko planino dne 22.8.2010.

Preglednica 9: Število obiskovalcev po kategorijah na določenih popisnih mest na Veliki planini dne 22.8.2010

Preglednica 10: Delež obiskovalcev po kategorijah na določenih popisnih mestih na Veliki planini na dne 22.8.2010

Preglednica 11: Časovni potek prihodov obiskovalcev na Veliko planino na popisnih mestih dne 22.8.2010.

Preglednica 12: Časovni potek odhodov obiskovalcev na Veliko planino na popisnih mestih dne 22.8.2010.

Preglednica 13: Število in deleži obiskovalcev Velike planine, ki so se pripeljali z avtomobili mimo Kranjskega Raka dne 22.8.2010 glede na izvorno območje.

Preglednica 14: Število parkiranih vozil na območjih parkiranja med Kranjskim Rakom in planoto Velika planina v času med 14.00 in 15.00.

Preglednica 15: Delež parkiranih vozil na območjih parkiranja med Kranjskim Rakom in planoto Velika planina v času med 14.00 in 15.00.

Preglednica 16: Popis parkiranih vozil na območjih parkiranja ob posameznih urah dne 22.8.2010.

Preglednica 17: Ocena števila obiskovalcev Velike planine po popisnih dneh glede na smer prihoda.

Preglednica 18: Delež obiskovalcev (ocena) Velike planine po popisnih dneh glede na smer prihoda.

Preglednica 19: Število vozil ob prihodu na Kranjskem Raku po popisnih dneh glede na regijo registracije.

Preglednica 20: Delež vozil ob prihodu na Kranjskem Raku po popisnih dneh glede na regijo registracije.

Preglednica 21: Število prodanih kart za nihalko po mesecih za leto 2009, 2010 in 2011.

Preglednica 22: Ocena skupnega števila obiskovalcev Velike planine glede na potencialni delež obiskovalcev z nihalko.

Seznam grafov

Graf 1: Število obiskovalcev glede na smer prihoda na Veliko planino na dan 15.8.2010.

Graf 2: Število obiskovalcev glede na smer prihoda na Veliko planino na dan 22.8.2010.

Graf 3: Število obiskovalcev na posameznih popisnih mestih na Veliki planini glede na smer hoje na dan 22.8.2010.

Graf 4: Število obiskovalcev na Gradišču po smereh prihoda ter odhoda dne 22.8.2010.

Graf 5: Skupno število obiskovalcev po kategorijah, ki so prišli na Veliko planino 22.8.2010.

Graf 6: Delež obiskovalcev posameznih kategorij na posameznih popisnih mestih prihoda na Veliko planino dne 22.8.2010.

Graf 7: Skupno število prihodov in odhodov obiskovalcev mimo popisnih mest dne 22.8.2010.

Graf 8: Gibanje obiskovalcev na Veliki planini med pastirskim naseljem in Malo planino dne 22.8.2010.

Graf 9: Število obiskovalcev Velike planine, ki so se pripeljali z avtomobili mimo Kranjskega Raka dne 22.8.2010 glede na izvorno območje.

Graf 10: Število parkiranih vozil na območjih parkiranja med Kranjskim Rakom in planoto Velika planina v času med 14.00 in 15.00.

Graf 11: Delež parkiranih vozil na območjih parkiranja med Kranjskim Rakom in planoto Velika planina v času med 14.00 in 15.00.

Graf 12: Delež parkiranih avtomobilov na območjih parkiranja med Kranjskim Rakom in Veliko planino ob 12. uri dne 22.8.2010.

Graf 13: Število parkiranih vozil na območjih parkiranja ob posameznih urah dne 22.8.2010.

Graf 14: Ocena števila obiskovalcev Velike planine po popisnih dneh glede na smer prihoda.

Graf 15: Ocena števila obiskovalcev Velike planine po popisnih dneh glede na smer prihoda.

Graf 16: Število vozil ob prihodu na Kranjskem Raku po popisnih dneh glede na regijo registracije.

Graf 17: Delež vozil ob prihodu na Kranjskem Raku po popisnih dneh glede na regijo registracije.